

تورہ مہیہ

نووسینج:
وشیار جہلال

گەشە

تۈرە مەبە

نوسىن: وشيار جلال

نەخشاندن: كىتەبخانەى گەشە

نۆبەى چاپ: دووۋەم، ۲۰۲۰

تىراژ: ۱۰۰۰ دانە

نرخ: ۲۵۰۰ دىنار

لە بەرپوۋەبەرايەتى گشتى كىتەبخانە گشتىەكان، ژمارە

سپاردنى (۱۹۳۱) ى سالى (۲۰۲۰) ى پىدراۋە...

كىتەبخانەى گەشە بۇ چاپ و بئلاو كردنەۋە

سلىمانى - بازارى ئاوبارىك بەرامبەر كاسو مۆل - دوكانى ۷۱

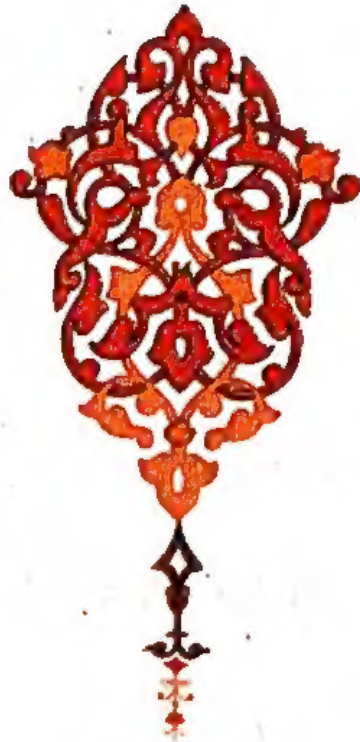

۰۷۵۰۸۸۲۹۰۸۶ - ۰۷۵۰۱۲۱۴۷۷۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ^ط فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُمْتَرِينَ﴾

البقرة: ١٤٧

توره مه به

ناماده کردنی

وشیار جه لال

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ

الْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾

(ال عمران: ١٣٤)

عن أبي الدرداء قال، قلت يا رسول الله (صلى الله عليه وسلم)

(دُلِّيْ عَلَى عَمَلٍ يُدْخِلُنِي الْجَنَّةَ، قَالَ: لَا تَغْضَبْ وَلَكَ الْجَنَّةُ)

رواه الطبراني

پیشکشه:

* به پیشه‌وای مروّقایه‌تی (که هه‌میشه ناموژگاری کردوین له‌سه‌ر
توره‌نه‌بون).

* به وکه‌سانه‌ی که خویندەری ئەم نامیلکه‌یه‌ن، ره‌وشتی هینمی
وتوره‌نه‌بون ده‌که‌نه پیشه‌یان و ده‌یگه‌یه‌نن به ده‌ورو به‌ریان.

* به (هاوژین)ی هاوسه‌رم و (سید و سرور)ی جگه‌رگۆشه‌م

* به وکه‌سانه‌ی که هاوکاریان کردم بو به‌چاپ گه‌یانندی

پیشہ کی چابی یہ کہم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على حبيبنا وسيدناو قائدنا

محمد (صلى الله عليه وسلم) وعلى آله وأصحابه أجمعين ..

اما بعد...

سو پاسی خوا دہ کہم لہ سہر گشت بہ خششہ کانی، یہ کیٹک لہو
نہ خوشیانہی کہ دلہ کان رہق دہ کات و شہیتان خوشحال دہ کات و
خوای بہ سؤزیش تورہ دہ کات بریتی یہ لہ تورہ بون، تورہ بون یہ کیٹک
لہ دہردہ کومہ لایہ تیہ کانی ناو نہم کومہ لگایہ و زوریک لہ
کومہ لگا کانی دونیا، زور نامیلکہ و کتیبم بہرچاو کہوت لہ بابہ تی
جوراو جور، بہ لام نامیلکہ یہ کی سہربہ خو و تایبہ تم بہرچاو نہ کہوتوہ
لہ سہر نہم بابہ تہ، کہ بہراستی نہمہ بۆتہ دیاردہ یہک و زوریک
لہ خہ لکی نہم سیفاتہ یان تیڈایہ، ہندیکیان وا تیگہ یشتون کہ
نہمہ کردارو رہوشتی کہ ہەر خودا بہ دیہیناوہ لہ مرؤقہ کاند! کہ
بہراستی نہم جورہ بیرکردنہ وانہ ہلہ یہ، نہک تہنہا نہم رہوشتہ

هەموو پەوشتە جوان و ناشرینەکان خودا لەهیچ کەسیکدا ندی
چەسپاندووە، مەرقەکان خۆیان دروستکەری پەوشتوئاکارەکانیان،
بەلکو (قورئان و فەرموودەشمان ھەیە) کە بەرنامەی ژيانی مەرقە
موسلمانە، باش و خراپ دەست نیشان کراوە مەرقەکان بەدەست
خۆیانە کامیان ھەڵدەبژێرن، لەقورئانی پەرۆز و فەرموودە شیرینەکانی
خۆشەویستدا زۆر بە جوانی باسی ئەم کردارو دەردەیان بۆ کردوین،
کە بەراستی یەکیکە لە ئامۆژگاریە گەرمەکانی پیغمبەری ئازیزمان
(صلی اللہ علیہ وسلم)، کە ئاگادارمان دەکاتووە نەکەین ھەرگیز
(تورەبەین).

ھەمیشە تورەیی خۆمان بخۆینەووە کرداری ھێمنی، بکەینە
پیشە تا کۆمەڵگاو مال و خانەوادەکانمان پەڕیشت لە ئاستی و ھێمنی
تەبەتوانین پێکەووە بژین و ژیانیککی خوش بەرینە سەر لەگەڵ
دەورو بەرماندا، بۆیە بەپێویستمان زانی کە ئەم چەند لاپەرەییە بنوسم
لەسەر تورەیی لە قورئان و فەرموودەو زانستدا، پاشان ھۆکارو زیان
و جێکەوتە خراپەکانی لە تاک و خێزان و کۆمەڵگەدا پەڕێکەمەو،
ھیوادارم کە ھەموومان خۆمان پەڕیزین لەم کردارە ناشرینە تا

دلہ کاغمان پرہش نہ بیٽ و ژيانیټکی خوش به سدر بهرین، له خوای گه وره
ده پاریمه وه که نهم بهرهمه مدم لی قبول بفهرمویت، ههموان له فرت
و فیلی شهیتان به دور بکات و حالیک نهیه ت به سدرماندا شهیتان
خوشحال و که یف خوش بکهین.

والسلام علیکم ورحمه الله

وشیارجلال

۲۰۱۳/۳/۲۴

پیشہ کی چابی دووہم

بہناوی خواہی بہخشندهی میہربان

سوپاس وستایش بۆخواہی گہورہ درودو صہلات وسہلام لہسہر رۆح
ونارامگاہی پیشہواہی ہیمنی ونارامگران، داواکارم لہ پەرورددگار کہ بہ
رہچی خۆی رہمان پی بکات و بی بہشمان نہکات لہ رہحم وسۆزی خۆی،
ہہرچی رہوشت وناکاری نادرست وناشرین ہہیہ لہ دل ودهروماندا
ریشہکیشی بکات، تامين: خوینہری سہنگین: دواہی نہوہی سالی ۲۰۱۳
چاہی یہکہمی نہم نامیلکہیہمان کرد کہ لہروی قہبارہوہ بچوکبو بہلام
سوپاس بۆخوا سودی خۆی ہہبو..

وا دہزائم سوپاس بۆخوا جیگہی خۆی کردبیئتہوہ لہلای خوینہران،
خواہی گہورہ پاداشتی ہہمو نہو برایانہ بداتہوہ کہ ہاوکارم ہون بۆ
لہچاپدانی، دواتر بۆ نہم چاپہش بہہہمان شیوہ چہند برایہکی دلسۆزو
خۆشہویستم ہہولیان بۆدام ولہ روی ماددیہوہ تیچونہکیان خستہ
تہستۆی خۆیان، خوا پاداشتی خیریان بداتہوہ، خواہی گہورہ نمونہیان
زیادبکات، ہہروہا سوپاسی بیپایانم بۆ مامۆستای نازیزم(مامۆستا
ناصر شارباژیری) کہ تہرکی پیداچونہوہو ہہلہچینی گرتہ نہسۆتہ،

خوای گهوره به تهنده‌ی هر پیتیک پاداشتیان بداته‌وه، به پیتوایستم
 زانی بۆ ئەم چاپه، هەم پیاچونه‌وه و هەم زیادکردنی تیدا بکەم به چاپ
 و دیزاینیکی تر، هەولمداوه بەلگه‌و فەرموده‌و خاله‌ گرنه‌گه‌کانی ولایه‌نی
 ده‌رونی و زانستی سه‌رده‌می بۆ زیاتریکەم به‌و تومیده‌ی توانییستم
 خزمه‌تیکی بچوک بکەم به‌ خوینه‌ران و باوه‌ردارانی نازیز، تومید ده‌کەم
 ئەم نامیلکه‌یه‌ سود بگه‌یه‌نیت به‌ هەمو نه‌وه‌که‌سانه‌ی که‌ توره‌یی بالی
 کیشاوه‌ به‌سه‌ریاندا، بتوانن خۆیان پرزگار بکەن له‌و ده‌رده‌ کوشنده‌یه‌و
 توره‌یه‌یه‌که‌یان بخۆنه‌وه و ببه‌ که‌سیکی ئارام وله‌سه‌رخۆ، بتوانن ببه‌
 فونه‌یه‌کی جوان و یاشی ناوخیزان و کۆمه‌لگه‌، خوای گه‌وره‌ هەمو لایه‌که‌مان
 سه‌ربه‌رز و سه‌رکه‌و توپکات له‌ دونیا و دوا‌رۆژدا .

و‌شیار جلال

دوکان

۲۰۲۰/۹/۳

تہ نیا حاجی

Tanya Haji | تہ نیا حاجی

public channel

Description

♥ جہ نالیک تاییہ ت بہ کتیب و بابہ تی جیاواز ♥

نہم کتیبہ لہ لایہن **Jabar N Rwandzy**
کراوہ تہ دیاری بو خوینہ ران

جہ نال

<https://t.me/tanyahaji7>

بو راو بو چون و پسار بو کتیب مہینہ پورہ ↓
[@tanyahaji22](https://t.me/tanyahaji22)

نہ کاوٹ ↓

<https://linktr.ee/tanyahaji22>

t.me/tanyahaji7

Invite Link

۱. تورەيى چيىە ؟

يەككە لە نەخۇشيەكوشندەكانى دلى مرؤف تورەيىە، تورەبوون ئەو نەخۇشيەيە كە تەنھا تاكە كەسيك داماو نابى بەدەستىيەو بەلكو، تاك وخىزان و كۆمەلگاۋ دانىشتوانى شارو گوندىش گىرۋدە دەبىت بە دەستىيەو، تورەبوون بەو حالەتە نەشازو لەناكاوو خراپە دەلتن كەتوشى مرؤف دەبىت، جا ئايا بەھۆكارى نا ئاسايى بىت وەكو شەرو كىشەو گرفت و ھەژارى و نەدارى و ترس يان ھەر ئاسايى مرؤفەكە ھەلبچىت و ھىچ ھۆكارىك نەبىت، تورەبون لەزانستى پزىشكىدا بە نەخۇشيەكى دەرونى ناو دەبرىت.

تورەبوون ئەوئەندە خراپەو كارىگەرى ھەيە لەسەر مرؤف كە چراى بىرکردنەو ەو تىفكرىن دەكوژىنئىتەو، ھەر بىريارو قسەيەكىش لە دەمى دەربچىت لەو كاتەدا پەشىمان بونەو ەي لەدوا دەبىت، مرؤفئىش بىتاقەت و نارەحەت دەكات، مرؤفى تورە دۆستانى كەمن، زۆر كەس ناتوانن ھەلسوكەوت لەگەل كەسى تورەدا بكن چونكە ھەمىشە دلى كەسانى تر نىگەرەن دەكەن، خاوەنى بىرکردنەو ەو بىريارى دروست نىن .

تورەبون بەگشتی نەخۆشیەکی خراپە ھەرکەسیک گێڕۆدەي ئەو
 نەخۆشیەبێت دەبێت زو خۆی چارەسەربکات، جا ئیتر لە پێگای دینداری
 وئاینەوہبێت، چونکە بەراستی ئیحمەي باوەردار دو دەرمانخانەي گەرەمان
 ھەيە لەئیسلامدا، (قورئان وفەرموە) پێغەمبەریش(درودی خۆي
 لەسەربێت) فەرمویەتی ھەرکەسیک دەست بەو دوانەوہ بگرێت ھەرگیز
 گومراو سەرلێشیواوناییت، یان لەپێگاری پزیشکە بەرپزەکانەوہبێت،
 یان لە پێگەي توێژەر وکەسی پسیپۆري دەرونیەوہبێت.

ئەگەر مەرۆکی باوەردار بیر لە زەرەر و زیان و دەرەنجایمی تورەبون
 بکاتەوہ ھەرگیز لێی نزیك نابێتەوہ، ئەو کەسانەي تورەن سنوری خوا و
 پێغەمبەرەکەي (صلی اللہ علیہ وسلم) دەشکێنن، دەبێت براو خوشکی
 باوەردار خۆي لەو ئاکارو دەرە کوشندەيە بپاریزێت، کە لە زەرەر و زیان
 بەولاوہ ھیچ شتێکی دیکەي نیە نە بۆ تاک و نە بۆ کۆمەلگاش،
 تورەبوون شتێکی کاتی یە کە بەسەر مەرۆفدا دێت وەخۆشی ئەتوانیت
 بەسەر نەفس و ھەواو ئارەزووی دا زال بێت و کاریک ئەکات خوا بپەرەنجێت
 و دەورو بەریشی ئازار بدات و خەلکی لەخۆي دوور بجاتەوہ، لەقورئانی
 پیرۆزدا زۆر ووشەي (غَضَبٌ) تورەبوون ھاتووە، ھەندێکی باس
 لەتورەبوونی خۆي گەرە دەکات بەرامبەر بەندەو میللەتەکان، ھەندێکی

باس له دونيايه هه نديكي باس له قيامهت، هه نديكي باس له زالم و
ستم كاران دهكات، هه نديكيشي باس له پيغه مبه ران دهكات وه له
چهندين جيگاش دا خوي گه وره باس له توره بون و توره يي خوار دنه وه
باوه رداران دهكات، به پشتيواني خوي گه وره باسيان دهكهين .

۲. تورەبوون لەقورئاندا

ئەو ئايەتەتەى كە راستەو خۆ باس لە تورەيى مرۆڭ دەكەن كەمن، بەلام تاكە ئايەتتەى ئەگەر لەسەر ھەر شتتەىك بىت زۆرە، چونكە ھەندىك بىرپار ھەيە خواى گەورە يەك جار باسى كىردووە پىويستە باوەرداران جىبەجىي بىكەن، چونكە قورئان دەستور و بەرنامە و پرۆگرامى ژيانى مرۆڧى باوەردارە .

لە سورەتى (آل عمران) ئايەتى (۱۳۴) دا خواى گەورە باسى چەند كىردارىكى باش و چاكى باوەرداران دەكات، ئاماژەى پىدەكات كە خواى گەورە ئەو جۆرە كەسانەى خۆش دەوئەت، ئايەتەكەش لەمىيانەى ئەو باسەدا ھاتو كەخواى گەورە ئامۆزگارى باوەرداران دەكات، دەفەرموئەت: پىشپىركى بىكەن بۆ بەدەست ھىنانى بەھەشت وە رەزامەندى خوا كەئامادەكراوە بۆ (پارىزگاران) پاشان باسى رەوشتەكانيان دەكات و دەفەرموئەت:

۱. ئايەتى يەكەم

﴿ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكُظُمِينَ الْغَيْظِ

وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴾ آل عمران: ۱۳۴ .

۱. (الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ) نهواندی که لهکاتی خوشی

و ناخوشیدا، لهههرزانی و گرانی دا مال و سامانیان ده بهخشن لهپیناوی
خوادا .

۲. (وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ): رِق و تورپیی و کینهی خوځیان دهخونهوهو

خوگرن، تورپییان قوت ددههنهوه و بیدهنگ دهبن هیچ پهرچه کرداریکی
خراپیان نابیت، ههروهه دهربارهی (كظم الغيظ) نیبن فارس دهلیت
(كظم الغيظ) نهوهیه که تو رقی خوټ قوت بدهیتهوه، کپی بکهیتهوه
لهکاتیکدا که دهرونت لیی پرپوهه، بهلام وه چون مهشکیدهک پر
دهکهیت لهئاو وسهرهکهی دهبهستی وناهیلی بیتهدهری تاوا دهرونی توش
پره له پهستی، بهلام کهنهتهیشت لهپتی زمانتهوه دهچی، دهگوتری
(كظم الغيظه) واته: بی دهنگ بوو، تورپیهیهکهی خوټی دهرنهخت،
نهبه قسهو نهبهکردهوه، نینجا جیاوازی نیوان (غيظ) و(غضب) نهوهیه،
که (غيظ) لهسهر نهندامهکان وروالهتی مروؤ دهرناکهوی، بهلام (غضب)
لهسهر وروالهتی تینسان دهردهکهویت.

کهواته مروؤ بتوانی تورپیی زور قوت بداتهوهو کپی بکاتهوه، مانای
وايه تورپیی کهم ئاسانتره، چونکه ههمیشه بهردی سوک ئاسانتر

هه‌لده‌گیری له‌بەردی قورس، وه‌هه‌میشه‌ مرۆڤ که کاری سه‌ختی بۆ کرا
کاری ئاسانیشی بۆ ده‌کری .

۳. (وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ) : نه‌وانه‌ی که له‌ خه‌لکی ده‌بوورن چاو

پۆشیا لی ده‌که‌ن، واتای نه‌ک هه‌ر توپه‌یی خۆیان قوت ده‌ده‌نه‌وه، به‌لکو
نایکه‌نه‌ کینه‌و بوغز له‌ دێشیانا، چاو پۆشی لی‌ده‌که‌ن و لی‌ ده‌بوورن .

۴. (وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ) : خوا نه‌و که‌سانه‌ی خوش ده‌وێت که

چاکه‌کارن، که‌ خۆی له‌ خۆی دا توپه‌یی قوت‌ده‌نه‌وه له‌کاتی توپه‌یی
زۆردا، وه‌ لی‌بوورن له‌ خه‌لکی، نه‌وه‌ چاکه‌ کارییه‌ نه‌وه‌شی لی‌ وه‌رده
گیری که‌ نه‌ک هه‌ر لی‌یان ده‌بوورن، به‌لکو هه‌ول‌ده‌نه‌ن که‌ چاکه‌شیان له‌گه‌ڵ
به‌که‌ن .

* ده‌گیرنه‌وه یه‌کیک له‌ پیاو چاکان غولامیکی (خزمه‌ت کاریکی)

ئاوه‌کات به‌ ده‌ستی، دیاره‌ ناوه‌که‌ گه‌رم بووه، نه‌و ده‌فره‌ی که‌ ئاوه‌که‌ی
تێدایه‌ له‌ده‌ستی غولامه‌که‌ ده‌که‌وێته‌ خوار به‌سه‌ر پیاو چاکه‌که‌داو،
ده‌فره‌که‌ ده‌شکی وئاوه‌که‌ش ده‌رژێ، نه‌ویش تۆزیک نازاری پێده‌گات،
نییدی پیاو چاکه‌که‌ زۆر توپه‌ ده‌بی‌ت و ناره‌حه‌ت ده‌بی‌ت خزمه‌ت‌کاره‌که‌ش
نه‌وئایه‌ته‌ ده‌خوینیته‌وه و ده‌لی‌ خوای گه‌وره‌ فەرموویه‌تی (وَالْكَاظِمِينَ

الْغَيْظُ) دهلی راسته، نهوه منیش رقی خۆم قوت دایهوه، پاشان دهلی، ههروهها خوای گهوره دهفرمووی **(وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ)** پیاو باشهکەش دهلی، نهوه عهفوشم کردی، دواپی خزمهتکاره که دهلی: **(وَاللَّهُ تُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ)** پیاو چاکه که دهلی: دهبرۆ نهوه نازادیشم کردی مادام خوای گهوره وای فرمووه دهبی تابهتی خوا جیبهجی بکهین، بهلام نهوهش دیاره به ههموو کهس ناکری .

- خۆینهری بهریز: نهه سیفهته جوانه که چاکه کردنه ههه نهوه نیه که خهکی ببورن، به لکو ههولدهدهن نهوهی که خراپهیان لهگهڵ دهکات چاکهشی لهگهڵدا بکهن، وهک دهفرمووی:

﴿ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ

وَلَّى حَمِيمٌ﴾ فصلت: ۳۴. واته: به سیفهتی هههه چاک سیفهتی خراب

پال پیوه بنی (واته: یهکی خراپهیی لهگهڵدا کردی، تۆ ههول بده چاکهیی لهگهڵدا بکهی) نهو کاته دهبینی نهوهی که لهنیوانی تۆ نهودا ههیه وهک دوژمنایهتی و ناحهزی و رق و بوغز، ههمووی دهگوپی و دهبی به

دۆستىكى زۆر نزيك بۆت، ئەو ھەلبەتتە بۆ كەسكىكە جوامىر بى و
بەخشىندە بىت .

- بۆيە پىويستە لەسەر ھەموو كەسكىكى خاوەن باوەر لە پياوو ئافرەت
كە زۆر ھەلئەچى لەسەر شتى بچوك، كەسى وا ھەيە بە بچوكتىن قسەو
كردار ھەلئەچى و تورە ئەبىت، ئىمە وەك. و موسلمان كە قورئان
دەستورمان بىت و پىغەمبەرى ھىمەن و لەسەر خۆ (صلى الله عليه
وسلم) مامۇستاو چاوساغ و پىشەوامان بىت، دەبىت ئىمەش ئاگادارى
سنورەكانى شەرىعتى خوا بىن و رەوشتى ناپەسەند جىبەجى نەكەين .

- خواى بالا دەست لە سورەتى (الشورى) ئايەتى (۳۷) كە پەيوەندى
بە ئايەتى (۳۶) وە ھەيە كە باس لە نىعمەتى مال و سامان دەكات لە
دونييا و لە قىامەتدا كە دەفەرموئەت ئەو خوشى و رابواردنانەى رۆژى
دواىى زۆر ترەو باشتەرەو بەردەوامەو كۆتايى نايەت دەفەرموئەت:

۲. ئايەتى دووھەم

﴿وَالَّذِينَ يَحْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ

يَغْفِرُونَ﴾ الشورى: ۳۷.

واته: نهو خوڅی و رابواردنانه بو نهو کهسانهیه که نیماندارن و خوڅیان له گوناھی گهورهو کاری خراپه و داوین پیسی دهپارین، ههروهه ها بو نهو کهسانهیه که نه گهر له یه کیڅ تورپه بن تورپه ییه که یان دهخونه وهو لییان خوڅ ده بن، بیگومان خوڅپاراستن له گوناھی گهوره کاریکی زور پیویسته و به لگه یه له سهر نیمان، هه رچی گوناھی بچوکیشه نه وه هه موو که سیڅ گیروده ی ده بیت به لام تومیډ وایه که په حمت و به زه یی خدا لییان خوڅ بیت .

له م نایه ته دا نه گهر به وردی لیی بکوئینه وهو سهرنجی به دین، راسته و خوڅ خوی به سوز پیمان ده لی، که پاداشتی خوڅ گرتن و تورپه یی خواردنه وه به هه شتی به رینه، شادبوونه به نازو نیعمه ته کانی، جا تومیډ ده که م که نیمه ی باوه ردار خوڅمان بی به ش نه که یین له نازو نیعمه ته کانی به هه شتی به رین(خوی گهوره پیمان ببه خشی) و هیمنی و له سهر خوڅی بیته کرداریکی به هیژ تیاماندا.

۳. تورەبوون لە فەرموودەکانی خوێشەویست دا صلی اللہ علیہ وسلم

ناشکرایە کە هەندێ لە فەرموودەکانی پێغەمبەری ئازیز: (صلی اللہ علیہ وسلم) شەرح و تەفسیری قورئانە و هەندێکی تری خوێان سەر بەخۆ مەنھەج و پرۆگرامی ژیانی مەزھەب، لەبارەی تورەبوونە و پێغەمبەری خوێشەویست لە چەندین فەرموودەدا باسی کردووە، نامۆژگاری مەزھەبی کردووە کە تورە نەبن، وەرپێگە چارەشی بۆ داناوە بۆ نەمانی تورەبون و هەڵچوون، ئەو کەسانە سەر فراژن کە تورەیی خوێان دەخۆنە وە لە کاتە هەستیارەکاندا هیمنانە مامەڵە دەکەن و تورە نابن .

۱. { عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ " أَنَّ رَجُلًا قَالَ لِلنَّبِيِّ: أَوْصِنِي قَالَ: لَا تَغْضَبْ، فَرَدَّدَ مَرَّارًا، قَالَ: لَا تَغْضَبْ { متفق عليه .

واتە: پیاوی ھاتە خزمەتی پێغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) عەرزێ کرد نامۆژگاریم بکە پێی فەرموو، تورە مەبە .

پیاوێ کە چەند جارێ ئەم قەسەیی دووبارە کردووە و پێی دەگوت شیپێکم فێر بکە بەلام زۆر نا بەشکم لێی ھالی بێم و بێی بەھۆی چوونە بەھەشت، پێغەمبەریش (صلی اللہ علیہ وسلم) ھەر بەم شیواییە وەلامی دەدا و دەیفەرموو تورە مەبە .

لە گێڕانە وە یەکێ تر دا ھاتووە:

* من حديث أبي الدرداء قال: قلت: يا رسول الله ذلني على عمل يدخلني الجنة، قال: (لا تَغْضَبُ وَلَكَ الْجَنَّةُ). رواه الطبراني (صحيح لغيره).

واته: (كابرايهك پرسپاری له خو شه ویست کرد کاریکم پی بلی بمکاته به هشت، نه ویش فهرموی: (توره مه به به هشت بو تویه).

۲. { عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ قَالَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: لَيْسَ الشَّدِيدُ بِالصُّرْعَةِ إِمَّا الشَّدِيدُ الَّذِي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ } متفق عليه .

واته: خو شه ویست ده فهرموی نه و کهسه نازا نیه که پاله وانی چاکه و کهس له زوران بازیدا دهره قه تی نیات، به لکو نه و کهسه نازایه کهله کاتی توره نیی دا خو ی پی ده گیری و رقی خو ی ده خواته وه .

۳. { عَنْ سَهْلِ بْنِ مُعَاذٍ عَنْ أَبِيهِ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: « مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يُنْفِذَهُ دَعَاهُ اللَّهُ عَلَى رُءُوسِ الْخَلَائِقِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُخَيَّرَهُ مِنْ أَىِّ الْحُورِ شَاءَ » رواه الترمذی وابن ماجه وأبوداود وأحمد و الطبرانی.

واته: ههركهسيك تورپهيهكي زۆري خۆي كپ بكاتوه له حالتيك دا كه
 بتوانى جيبهجيى بكات، (واته تورپهبي لهكهسيك بتوانيت تورپهيهكهى
 جيبهجيى بكات) لهپۆژى دوايدا خواى گهوره لهسهرووى ههموو خهلكى
 يهوه بانگى دهكات، ههتاكو سهپشكى دهكات لهنيوان ههر خوڤيهكى
 كه دهيويت لىيان ههلبژيرى و گولبژيرى بكات له پاداشتى نهو رقهى
 خۆي دا كه دهيواتهوه .

- جا نازيزان بهراستى نهههش مژدهيهكى خوشه وهكو دووئايهته مژده
 بهخشهكه بۆ تۆي باوهردار كه بهسهه نهفس و ههواو شهيتاندا سهركهويت و
 تورپهيهكهى خۆت بخويتتهوه ئوميد دهكهه لهدهستى خۆمانى نهدهين و
 كاريك بكهين بهههشت و خوڤى بهدهست بيتين .

٤. { مَنْ كَظَمَ غَيْظًا وَهُوَ يَقْدِرُ عَلَىٰ إِفْقَادِهِ مَلَأَ اللَّهُ قَلْبَهُ أَمْنًا وَإِيمَانًا }
 الترمذي.

واته: ههركهسيك لهبهه خوا رقى خۆي بخواتهوه لهكاتيكدان ئهيتوانى
 تورپهيهكهى بريژيت و نهى رشت نهوا خواى گهوره دلى پر دهكات له بپروا
 هيمنى .

٥. { قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) مَنْ كَفَّ غَضَبَهُ،
 كَفَّ اللَّهُ عَنْهُ عَذَابَهُ } أَخْرَجَهُ الطَّبْرَانِيُّ فِي " الْأَوْسَطِ " .

واته: هەر که سیڤک ڕینگه له ڕق و تورپهیی خۆی بگرت، خوای گهوره
ڕینگه‌ی سزای خۆی لێده‌گریت .

٦. { عَنْ رَجُلٍ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ قَالَ رَجُلٌ: أَوْصِنِي يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ: (لَا تَغْضَبُ). قَالَ الرَّجُلُ فَفَكَرْتُ حِينَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) مَا قَالَ فَإِذَا الْغَضَبُ يَجْمَعُ الشَّرَّ كُلَّهُ } البيهقي ٢٠٠٤٥ وأحمد ٢٣١٧١ .

واته: یه‌کێ له هاوه‌لان داوای کرد چه‌زهره‌ی نامۆژگاری بکات
پێغه‌مبه‌ریش (صلی الله علیه وسلم) فه‌رمووی تورپه‌مه‌به‌، جا کابرا
بیری کرده‌وه له نامۆژگاریه‌که‌ی بۆی ده‌ر که‌وت که تورپه‌بوون کۆکه‌ره‌وه‌ی
هه‌موو شه‌رو خراپه‌یه‌که .

٧. { عَنْ ابْنِ عُمَرَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَا مِنْ جُرْعَةٍ أَعْظَمُ أَجْرًا عِنْدَ اللَّهِ مِنْ جُرْعَةٍ غِيْظٍ كَظَمَهَا عَبْدٌ ابْتِغَاءً وَجْهِ اللَّهِ } . أخرجه أحمد (٦١١٤) ، والبيهقي في شعب الإيمان (٨٣٠٥) .

واته: هه‌یچ خواردنه‌وه‌یه‌ک گه‌وره‌ترو خۆشه‌ویستر نیه له‌لای خوای
گه‌وره له خواردنه‌وه‌ی ڕق و تورپه‌بونیک له‌به‌ر خاتری خوابیته .

۸. { يا معاوية إياك والغضب فإن الغضب يفسد الإيمان كما يفسد

الصبر العسل } البيهقي، وابن عساكر، أخرجه ابن عساكر.

واته (تهى معاويه خۆت پاریزه له تورپه یی، تورپه بون ئیمان

دهشیوینیت (تیکده دات)، ههروه کو چۆن بنیشته تال ههنگوین

دهشیوینیت).

۹. { قال رسول الله (صلى الله عليه وسلم) (اجْتَنِبِ الْغَضَبَ). (ابن

أبي الدنيا في ذم الغضب وابن عساكر عن رجل من الصحابة).

واته: (خۆت پاریزه له تورپه یی).

۱۰. { عن ابن مسعود، عن النبي (صلى الله عليه وسلم)، قال:

(ما تَعْدُونَ الصَّرْعَةَ فيكم ؟) قلنا: الذي لا تَصْرَعُهُ الرِّجَالُ، قال: ليس

ذلك، ولكنه الذي يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ {، صحيح مسلم.

واته: ئیبن مسعود ده فەرمویت: پیغه مبهەر (درودی خوای له سه رییت)

فەرمووی {چۆن کهسی زۆرانباز ده بینن؟ وتمان، ئەو که سه یه پیاوان ناتوانن

بیبه زینن، پیغه مبهەر (درودی خوای له سه رییت) فەرمووی (زۆرانباز

ئەو که سه نیه نییه، بەلکو ئەو که سه یه له کاتی تورپه بوندا خۆی ده گریت)

۱۱. ثین عومەر (خوا لیی رازی بیئت) ده فەرموئیت،
پیغەمبەر (درودی خوی لەسەربییەت) فەرموئیت: {هەرکەس تورەبونی
خۆی بگرتەوه خودا عەورەتی (نەنگی و ناتەواوی) ئەو دادەپۆشیەت}. ابن
أبی الدنيا، السیوطی.

۱۲. پیاویک بە پیغەمبەری (درودی خوی لەسەربییەت) وت: چ شتیک
زۆر سەخت و دژواری؟ فەرموی (تورەیی خودا) پیاوێکە وتی: چی لە تورەیی
خودا بە دوورم دەگرت؟ فەرموی (تورەمەبە). رواه أحمد.

۱۳. ئەبو سەعیدی خودی دە فەرموئیت: پیغەمبەر (درودی خوی
لەسەربییەت) فەرموی: (دەزانن تورەیی پشکۆیەکە لە دلی ئادەمیزادا،
نابینن چۆن چاوی سوور دەبیتهوه و پەگی لاملی هەڵدەستیت (فووی
تێدەچیت)؟ هەرکەس شتیک لە تورەیی هەستێکرد با روخساری بە
زەویەوه بکێنیت)، رواه الترمذی.

وہک ئەوێ ئاماژەبیەت بۆ سوژدەبردن و خستە سەر زەوی سەر
وناوچەوان کە نازیزترین ئەندامی مەروڤە بۆ ئەوێ نەفس هەست بە
زەلیلی بکات و تورەیی نەمیئیت.

(وا دەزانم سەر خستە سەر زەوی لەپروی زانستیەوه بۆ بەتال کردنەوێ
ئەو هیژە شەرەنگیزییە باش بیەت کە لە دەروندا دروست دەبیەت).

٤. هه‌ندیک له وتهی دانایان و زانایان له‌بارهی

توره‌بونه‌وه:

١- سوله‌یانی کوری داود (عليهما السلام) فهرمووی: (کوری خۆم، ناگادارت ده‌که‌مه‌وه له زۆری توره‌بوون، چونکه زۆری توره‌بون دلی پیاوی حه‌لیم سوک وبی ئه‌رزش ده‌کات).

٢- عه‌که‌مه‌ له‌سه‌ر نایه‌تی: ﴿وَسَيِّدًا وَحَصُورًا﴾ آل عمران: ٣٩.

ده‌فهرمویت: (السید، ئه‌وه‌که‌سه‌یه توره‌بوون به‌سه‌ریدا زال ناییت)

٣- حه‌سه‌ن ده‌لێت: (ئه‌ی ئاده‌میزاد هه‌رکات توره‌بویت بازیکت

داوه؟ خه‌ریکه بازیک بده‌ی بکه‌ویتته ناو ناگره‌وه)

٤- له‌زیلقه‌رنه‌ینه‌وه باس ده‌که‌ن، به‌فریشه‌یه‌ک له‌فریشه‌کان

گه‌یشه‌وه و وتیه‌تی: زانستی‌کم فی‌یرکه به‌هۆیه‌وه ئیمان ویه‌قینی پی

زیاد بکه‌م، فریشه‌که‌ش وتیه‌تی: (توره‌مه‌به)، چونکه له‌کاتی توره‌بیدا

شه‌یتان له‌هه‌موو کات زیاتر ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر ئاده‌میزادا هه‌یه،

به‌خواردنه‌وه‌ی رق توره‌یی به‌رپه‌رچ بده‌ره‌وه و به‌له‌سه‌رخۆیی توره‌بیه‌که‌ت

خامۆش بکه‌، ناگادارت ده‌که‌مه‌وه له‌په‌له‌کردن، چونکه گه‌ر په‌له‌ت کرد

بەشەكەت لە دەست دەچیت، كەسیكى ئاسانى نەرمونيان بە لەگەن نزيك
ودور، كەسیكى ملهوپى ستمەكارى سەختگىر مەبە.

۵- جەغفەرى كورپى محمد دەفەرموئىت: (تورەبوون كىلىلى ھەموو
شەرىكە).

۶- موحاھىد دەلىت: (ئىبلىس دەلىت لەھەموو شتىك ئادەمىزاد
دەستەوسام بگات لەسى شتدا دەستەوسام ناكات:

ا/ گەر يەكىكىان مەست وسەرخۆش بىت رەشۆكەى پادەكىشىن و بۆ
كوى بخوازين دەيدەينەبەرو بەوہى پىمان خوۋشە كارمان بۆ دەكات.

ب/ گەر تورەبو شتىك دەلىت زانستى پىتى نىو كارىك دەكات لىتى
پەشىمانە.

ج/ ھەروەھا بەوہى لە دەستىدايە چرووكى دەكەين وھىوا و ئاواتى بۆ
شتىك لا دروست دەكەين ناتوانىت پىتى بگات.

۷- عومەرى كورپى عبدالعزىز (رەھمەتى خواى لىبىت) بۆ كار
بەدەستانى خۆى نووسى: (لە كاتى تورەبوندا سزا مەدە، گەر لەپىاويك
تورەبوئىت بەندى بكە، كاتىك تورەبىيەكەت نىشتەوہ بىھىنە دەرەوہ وبە
برى گوناھ وتاوانەكەى سزای بەدە، لە لىدان پازدە قامچى زياتر
تىمەپەرىنە).

۸- عدلی کوری زهید دهلیت: (پیاویک له قورپهیش بهرانبهر عومهری کوری عبدالعزیز قسهی رهق وتوندی کرد، عومهریش ماوهیهکی زور سهریداخست پاشان وتی: (دهتویست شهیتان به عیززهتی دهسلان ههلمبنیت ولهحق لامبدات؟ نهمرۆ دژ به تو کاریک نهفجام بدهم سبهینی لیم وهریگریتموه).

۹- وتراوه: (تورهبوون دوژمنی عهقله، تورپهی مهستی وسهرنیتهی عهقله).

۱۰- کاتیک عومهر (خوالیی رازی بیّت) وتاری دهدا له وتارهکیدا دهیفرموو: (ههرکس لهئیوه لهئارهزوو و چاوتیپرین وتورپهی پاریزراویت سهرفرازی بهدهستهیئاوه).

۱۱- به عبدالله ی کوری موبارهک وترا: (جوانی وباشی نهخلاقمان له یهک وشهدا بۆ کۆیکهرهوه، فهرمووی: (وازهینان له تورپهبوون).

۱۲- مالیکی کوری نهوسی حهدهسان، دهلیت: عومهر (خوالیی رازی بیّت) لهپیاویک تورپهبو، فرمانی کرد بهلیدانی!

منیش وتم: نهی ته میری باوهرداران ﴿حَذِّ الْعَفْوَ وَأْمُرَ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ﴾ الأعراف: ۱۹۹. عومهر لهبهر خویهوه

دەيفەرموو: (خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ)، لە
ئايەتەكە پادەماو بەپراستی عومەر لەئاست كتيبەكەى خودا پادەوستا
هەركات بەسەريدا دەخوینرایەوه، زۆر لەقورئان پادەما، لەئاست
ئايەتەكە پام ووازی لە پیاوێكەهینا.

۱۳- موعتەمیری كۆری سولەیمان دەلیت: (پیاویك لەوانەى پیش ئیوه
تورەدەبوو، تورەییەكەى توند دەبوو، (بەم گفتوگۆیەدا دەرەكەوت
كەسیكى دەسلەتداربوو)، ئەم پیاوێكەى سى لاپەرەى نوسی و هەر
لاپەرەىكەى دا بە پیاویك، بە یەكەمیانى وت: گەر تورەبووم ئەم لاپەرەىم
بە دەست، بە دووهمى وت: گەر هەندى لەتورەییەكەم رۆشت ئەم
لاپەرەیانم بە دەست، بە سییەمیشى وت: كاتیك تورەییەكەم رۆشت
ئەمەیانم پێدە.. رۆژێك تورەییەكەى زۆر داگیرى كرد، لاپەرەى یەكەمى
درايە دەست تیايدا نووسرابوو: (تۆ چیتداوێك لەم تورەییە؟! تۆ
خواوەند(الە) نیت، تۆ مرۆڤى، زۆرت نەماوێك بمریت و جەستەت
بپوكیتەوه و هەندىكى هەندىكى تری بخوات)!!

هەندىك لەتورەییەكەى كەم بۆیەوه، لاپەرەى دووهمى درايە دەست،
تیايدا هاتبوو: (بەزەیت هەبیت بەوانەى لەسەر زەوین ئەو كەسەى كە
لەئاسمانە (لەسەرەوهى تۆیە) بەزەیت پى دەكات)، لاپەرەى سییەمى

درايه دهست تيايدا نووسرابوو: (خه لگي به حه قى خودا بگره، تهنه نهوه
خه لگي چاك ده كات) واته: سنوره كانى خودا په كمه خه.

۱۴- لوقمانى حه كيم به كوره كهى ده لئيت: (كورى شيرينم، به داوا كردن
ناوى پوخسارى خوت مه تكينه و به ريسوايى وشهرمه زاريت رق وتورپه يى
خوت خالى مه كه ره وه، رادهى خوت بزانه ژيان و زينده گيت سوودت پى
ده گه يه نييت)

۱۵- سوفيانى سه وري و نه بو خه زيمه ي يه بو عى وفوزه يلى كورى عه ياز
كوښونه وه وباسى زوهديان كرد، هر سيكيان له سهر نه وه كوښبون
باشترين كار و كرده وه بريتيه: له حيلم له كاتى تورپه بوون و نارامگرتن
له كاتى چاوتېږين.

۱۶- محمدى كورى كه عب ده لئيت: (هر كه سيك سى سيفه تى تيدا بيت
ثيمانى به خوا كامل بووه " ۱. گهر پازى بوو پازى بوونه كهى نه يباته ناو
كارى نارپه واوه. ۲. گهر تورپه بوو تورپه بوونه كهى له حق ده رينه كات. ۳. گهر
توانا وده سه لائى هه بوو نه وهى به شى نه و نه بيت ده ستى بو نه بات.

۵. تورەبوون كىلى ھەموو خراپەيەكە:

لەو نايەت وفەرمودانەو ەبۆمان دەردەكەوئەت كە كىلى ھەموو شەرو
خراپەيەك تورەبوونەمرۆڭ كاتەك تورەدەبەت، كوفر دەكات، زۆرجار ھەيە
كەسى وا ھەيە ئەوئەندە تورەدەبەت، پەنا بە خوا، دەتە: دىنم ئەما! خوام
نەما! ئەمانە ھەموو قسەى خراپ و نەشيان ياخود جوتەن بە شتە
پىرۆزەكان دەدات يان لە تورەبوونەو كوشتن و برىندار كەرنى خەلكى
رودەدات.

چەند جار لەم وولاتەى خۆماندا بەھۆى تورەبوونەو، چەند ەشیرەت
و چەند گوندو چەند مال و چەند كەس تووشى شەرو ئازار دان و كوشتن
بوونەتەو، بە دلتىايەو ەو ەند سەعاتەك ئەو كەسانە پەشيمانن
يان بەھۆى تورەبوونەو زولم و ستەم روى داو، يان كەشەى تەلاق و
جىابونەو رويداو، ھەندەك جار كەسى وا ھەبوو لەگەل خەزان و
مندالەكانى دا توشى دەنگە دەنگ بوو ئەوئەندە تورەبوو، خەزان و
مندالە خۆى كوشتوو، خۆى توشى سزاي بەتىنى خواى گەورە كەردو،
يان بەھۆى تورەبوونەو ئازارى دايك و باوكى داو، يان ئازارى دەورو
بەرى داو، جارى واىە تەچىتە بازار بۆ كەرنى پىداوئەستى كەبراى
شۆفىرى تەكسى و پاس و دوكاندار سەربەخۆ ھەلەچى بەرامبەرت ھە

بۆيە پيغەمبەرى خوشەويستمان (صلى الله عليه وسلم) دەفەرموويت:
{رَحِمَ اللَّهُ عَبْدًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ سَمَحًا إِذَا اشْتَرَى}، البيهقي
۱۰۷۴۰، وابن حبان ۴۹۰۳.

واتە: رەخمەتى خوا لەوکەسەى کاتى دەفرۆشى دل فراوان و لیئوردەیه
وہ کاتیکیش دەکریت دل فراوان و لیئوردەیه .

— جاری وا یە ئەچیتە فەرمانگەیدەك بۆ پرسیارێك، بۆ کارێك
یەكسەر فەرمانبەرەكە پیا تا هەلئە شاخى و تورە دەبی (لیئردەدا
مەبەستمان تەنھا ئەو کەسانەیدە کە ئەو کردارەیان هەیدە)، جاری واش
هەیدە لە نیتوان ژن و پیاودا ئەم دیاردەیدە زۆر پوئەدات، ئەمانە هەمووی
هۆکاری نەبوونی ئاستیکی باشی هۆشیاری هاوڵاتیانەو نەبوونی زانست و
زانپاریە، هەروەها هۆکاری تێنەگەیشتنی ئایینی ئیسلامە وەکو
پێویست.

تەگەر تەماشایە بکەین هەرگیز پيغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم)
تورە نەبوە مەگەر لەسەر جیبەجى نەکردنى یەکیك لە پایەو بنەما
سەرەکیەکانى دینی خوا بووبى، یان بەزاندنى سنورەکانى، پيغەمبەرى
خوا (صلى الله عليه وسلم) هەرگیز بەدەستى نازارى هیچ کەسى نەداوە،
نازاردانى خەلکی بە ئەندامەکانى لاشەى مروؤ پەيوەندى بە تورەبۆنەو

ههید، نهو کهسهی که دهست بهرز دهکاتهوه که له کهسیک بدات، له پیشدا لهناخی دا تورهبون پهنگی خواردۆتهوه نهوسا دهری بریوه، نهوهتا دایکی نیمانداران ده فەرمویت:

{ مَا ضَرَبَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) شَيْئًا قَطُّ بِيَدِهِ، وَلَا امْرَأَةً وَلَا خَادِمًا } رواه مسلم .

واته: هەرگیز پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) به دهستی خۆی له هیچ کهسی نه داوه نه له خیزانه کانی نه له خزمهت کاره کانی .

* جا که نهو خوشه ویسته پیشه و او پیشه ننگ بیت چون توربه ده بیت و دواتر توربه یه که سه ر بکیشی بۆ نازاردان و لیدانی بهرام بهر، هیوادارم نه م کلله خراپه به کار نه هینین بۆ کاروباره کانی ژیا نمان خوی گه وره هه موولایه کمان له ناشوب و فیتنه ی شهیتان به دور بگریت .

* چیرۆکیکی په ند ئامیز ههید، ده گێر نه وه: جارێک پیاویک دیته وه ماله وه سهیر ده کات په نجه ره ی ماله که ی شکاوه، ده پرسیت کێ وای لیکردوه ده لێن: فلا ئی کوپت، نه میش زۆر توربه ده بیت کوپه که ی ده گریت و زۆری لی ده دات و به دار دهیدات به ده ستیدا و دوا ی لیدانه که نه ی کاته ژوریکه وه تا به یانی، به یانی هاوسه ره که ی تکای لیده کات که

بۆی بکاتهوه و بیهیتته دهرو نان و خواردنی پی بدات، که نهیهیتته در
 سهیر ده کهن ههردو دهستی ئاوساوه و شین بۆتهوه، نهیهنه نه خوشخانه
 پزیشکه کان دهلین بهچی وای لیها توه نهلین: به روداوکی ئاوها دواي
 کومه لیک پشکنین پزیشکه کان بۆیان دهرده کهویت که دهییت دهسته کانی
 بهریتتهوه، نه گهر نا زیاد دهکات و دهمریت، به ناچاری بریار دهدهن که
 بهرپنهوه و نهشته رگهري بۆیکه ن..

دواي نهشته رگهري که دیتته در و بهنج بهري ده دات مناله که چند
 وتهیه کی جهرگپر به باوکی دهلیت: (بابه توخوا دهسته کانه بۆ بگپر نهوه
 نیت هه رگیز په نجه ره ناشکینم)، باوکه که نه م حال و وه زعه ده بینیت و
 گوئی له م وتانه دهییت نه چیتته شوینیت کی بهرزو خوی ده کوژیت!

بهرپزان نه مه سه ره نجامی تور په بون و رقی زۆره نه گهر نیمه چند
 چرکه یه کی که م ئارام بگرین به دلنیا ییه وه روداوی نه خوازراو و ناخوش پرو
 نادات، روداوانیک که بییت به ئیش و تازار و هه رگیز بیرمان نه چیتته وه،
 بۆیه تور په بون کلیل و دهروازه ی خراپه یه و خراپه ریش دینیت به دوایدا.

* له لیکۆلینه وه یه کدا که بانکی زانیارییه کانی "کاهوت" له سه ر
 تۆپی نه نته رنیت نه نجامیدا هاتوه، که تیچونی سالانه ی تور په بوون له سه ر
 ئابووری به ریتانیا (۱۶ ملیار جه نیه ی ئیسته رلینیه) توژینه وه که دهلیت:

نەوانەى تورەدەبن كەلۈپەلى قەخخارى وپپالە وكاسەكان دەشكىتنە،
پياوانىش توندتر لەنافرەتان تورەدەبن (۲۰%) ى نەوكەسانەى
تويژىنەوەكەيان لەسەر ئەنجامدرا كە ژمارەيان گەيشتە (۷۰۰كەس)
وتويانە قەرەبالغى شەقامەكان پالايان پيۈە دەنيىت بۆ توورەبوون، بەلام
زياد لەنيۈە وتيان چاوەرپىكردن لەسەر تەلەفۇن تورەيان دەكات(ديارە ئەم
لېكۆلېنەوەيە ئەو كاتەكراو كە مۆبايل نەبوە خەلكى بە تەلەفۇنى سەر
شەقام وشويىنەگشتيەكان پەيوەنديان بەبەستوە)يەك لەسەرچوار دەزانن
چۆن بەشيۋازىكى ئىجابى گوزارشت لە تورەيىەكانيان بكن.

"دونا دوسون"ى پسپۆر لە دەروون ناسيدا دەليىت:

"تورەبون شتىكى زۆر ئالۆزە، لە زۆر حالەتەكاندا ھۆيەكەى ترسە
لەخەسارەت، يان لە تووشبون، تەنانەت ترس لە بىتومىدبون"نەوان
فېرمان دەكەن تورەبوون سۆزىكى ئىجابى ويەسوودە، مەسەلەكە
دەكەويىتە سەر ئەوشىۋازەى گوزارشتى لەتورەبونەكە پيىدەكەين، باشترە
گوزارشت لە سۆزەكانان بكنەين ولەجەستەو عەقلماندا تۆماريان بكنەين،
پيويستە پيىداگرى بكنەين لەوەى بەشيۋازىكى ئىجابى توورەبوونەكەمان
دەربېرىن ويىانگۆرپىن بۆكردارىك كەھەلويىستەكان بگۆرپىت.

※ تورەبۇنى سەلبى دەپيىتە ھۆى دەردانى چەند ھۆرپمۇنىك كە
كۆتەندامى بەرگى لاواز دەكەن، ئەويش بەتپىكشكاندى خانە
سەرەكىەكانى بەرگى.

※ ھەمو مرۇقپىك لەسەرەتاي تەمەنىەو ھەركاتپىك تورەپيىت،
خالىپكى پەش لە ھەستيدا دروست دەپيىت، تا وای ليدىت ئەو بەشەى
ھەموى پەش دەپيىت ولەگەل خەمدا پادىت و ھەز بەشويىن وبەكاتى خۆشى
ناكات بەردەوام ھەزى لەشويىنە ماتەمىنەكانە وەكو پرسەكان، روداۋە
ناخۆشەكان، بۆيە ئەمەيە كلىلى شەرو ناخۆشەكان.

Tanya Haji | ته نيا حاجي

public channel

Description

♥ چہ نالیک تابیہت بہ کٹیپ و بابہتی جیاواز ♥

Jabar N Rwandzy نہم کٹیپہ لہ لایہن
کراوہ تہ دیاری بؤ خوئنه ران

چہ نال

<https://t.me/tanyahaji7>

بؤ راوبؤ چون و یسیار بؤ کٹیپ مہینیرہ
[@tanyahaji22](https://t.me/tanyahaji22)

نہ کاونت

<https://linktr.ee/tanyahaji22>

t.me/tanyahaji7

Invite Link

۶. ئەو شتانەى توورەىى ناھىلن

ئىتمە باسى نەخۇشىيەكى دەرونىمان كىرد كە راستەوخۇ پەيوەندى بە
تاك و كۆمەلگاۋ دل و دەرونى مرۇقەۋە ھەيدە، لىرەشسا باسى ئەو
خالانە دەكەين كە ۋەكو ئارامبەخشن بۇ حال و كات و زەمانى ئەو
كەسەى كە توورە بوۋە يان خەرىكە توورە دەيىت، بائەم
فەرمايشتانەى خواۋ پىغەمبەر (درودى خواى لەسەرىيىت) جىبەجى بىكات
تا سەر كەوتوبىيىت:

۱. **بىدەنگى:** واتە ئەگەر كەسىك بەرامبەرت توور بوۋ، تۆى
بەرامبەرى بىدەنگى ھەلېژىرە و تۆۋەكو ئەو مەكە .

{ **عَلِّمُوا، وَيَسِّرُوا، وَلَا تُعَسِّرُوا، قَالَهَا ثَلَاثًا، فَإِذَا غَضِبْتَ**
فَاسْكُتْ } البیهقي ۷۹۳۵.

واتە: فېرەو ئاسانكارى بىكەو شت گران مەكە لەسەر خۇت و خەلك،

ئەگەر توورە بوۋىت بەرامبەركەسىك تۆ بىدەنگ بىبە وقسەمەكە .

نازىزانم ئەمە ئەۋپەرى مەردايەتى و پىاۋەتى تۆيە لەكاتىكنا ئەتۋانى

توورەبىت، بەلام بۆئەۋەى كارى خراپىرى لى ئەكەۋىتتەۋە دانەخۇتا

ئەگرىت تا بەرامبەرىش بىردەكاتەۋە و دواتر پەشىمان دەيىتەۋە، دلئىابە

ئەمە ئازابىدە، ۋانەزانى ترسانە لە بەرامبەرى و بلىت بىتەرەتتە، لە دەمى خەلىكش مەترسە، خوشەويستمان دەفەرموئەت: **{لَا يَحْكُمُ أَحَدٌ بَيْنَ اثْنَيْنِ وَهُوَ غَضَبَانُ}** متفق عليه.

ۋاتە: دادوەر لەكاتى تورپەيدا دادگايى كەس نەكات .

ئەمە بۆئەوئەيە نەوەكو كاكي قازى يان دادوەر خۆى مەزاجى تەواو نەبىت و بىپارى راست و دروست نەدات و دادگەر نەبىت. لەبەرئەو نەبىت كەنەچىتە سەر مېزى ئىش و كارەكەى زۆر ئارام بىت و بىكيشەو مشكىلە حوكمى خۆى بكات.

لەم فەرموودەيەو بۆمان دەردەكەوئەت كە دەبىت ھەموكەس كە تەچىتە سەر ئىش و كارەكەى زۆرەئارامى كارەكانى بەرپۆەبەرئەت و دوور لەھەموتوورپەيەك.

۲. **گرتنى دەست و زمان لەكاتى تورپەيدا:** مەوۇ ئەگەر تورپەش بوو، كارىك نەكات تورپەيەكەى زياد بكات و دەست و زمانىشى بەكاربەيتىت و تازارى خەلكى بدات .

جارىكيان پىغەمبەر (صلی اللہ علیہ وسلم) بەھاوئەلائی فەرموو:

تیوه کی به پالەوان و تازاو زۆرانباژ دادەنن؟ عەرزیانکرد: ئەو کەسە
کەس نەیدا بەزەویدا دەرەقەتی نەیت، فەرموی:

نەخیر ئەوەنید، {قَالُوا فَالْمُشْهَدُ أَيُّمَ هُوَ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ «الَّذِي
يَمْلِكُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْغَضَبِ»} وتیان: ئەی کێیە؟ فەرمووی: بەلکو پالەوان
ئەو کەسە کە لە کاتی توورەیدا خۆی پێ رادەگیرێ و دەرونی خۆی پێ
زەوتدەکری و رقی خۆی دەخواتەو.

۳. **بەناگرتن بەخودا لە شەیتان:** یەکیکی تر لەو ھۆکارانەی کە
ئەبێتە مایەدی نەهێشتنی توورەیی مروۆ ئەوەیە کە پەنا بگرت بە خودای
گەرە کە بیپاریزیت لە فیل و داوی شەیتانی دوژمنمان، خودای گەرە
دە فەرمویت: ﴿وَأَمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ الأعراف: ۲۰۰.

واتە: ئەگەر وەسوەسە یەکت لە لایەن شەیتانەو بە پێشەت و ویستی
لە خشتەت بەریت و توشی ھەڵەت بکات، ئەو ھەتۆ پەنا بگرە بەخوداو
پشت بەو ببەستە، چونکە بەراستی ئەو زاتە بیسەر و زانیە.

— خودای گهوره له سوره تی (فصلت، ثایه تی ۳۶) دا به ده مان شیوه
 ده فهرمویت: ئه ی باوه پردارینه ته گهر له لایه ن شهیتانه وه خه تهره ی
 نادرست له دلتاندا دروست بوو، نه وه داوای یارمه تی له خودا بکه ن.
 — زۆرجار هه یه شهیتان وا ده کات که تو ږقت به رامبه ر برایه کت،
 خوشکیکت هه ستیت و له به رامبه ریا کاری نه شیواو بکه یت، نه مه ش
 هه موو له توږه بونه وه سه رده کیشتیت و دروست ده بیئت. بویه خوشک و برای
 باوه ردار هه رکات زانیت خه ریکه شتی خراپ به دلتدا دیت یه کسه ر بلی:
 (أعوذ بالله من الشيطان الرجيم) راسته وخو شهیتانی دوژمننت له کۆل
 ده بیته وه .

— هه روه ها له فهرمووده یه کی ترده هاتوه:

{عن سُلَيْمَانَ بْنِ صُرَدٍ. قَالَ: اسْتَبَّ رَجُلَانِ عِنْدَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، وَنَحْنُ عِنْدَهُ جُلُوسٌ. وَأَحَدُهُمَا يَسُبُّ صَاحِبَهُ، مُغْضِبًا،
 قَدْ احْمَرَّتْ وَجْهَهُ، فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «إِنِّي لَأَعْلَمُ كَلِمَةً،
 لَوْ قَالَهَا، لَذَهَبَ عَنْهُ مَا يَجِدُ. لَوْ قَالَ: أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ
 الرَّجِيمِ». فَقَالُوا لِلرَّجُلِ: أَلَا تَسْمَعُ مَا يَقُولُ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
 وَسَلَّمَ؟ قَالَ: إِنِّي لَسْتُ بِمَجْنُونٍ { البخاري ومسلم .

واته: سوله‌یماڤی کوری صوره‌د فەرموی: لەخزمەتی پیغەمبەردا
دانیشتبوم دوو پیاو لەلامانا بو بەشەرە جنیویان، یەکیکیان بەدەم
تورەبۆنەو پوخسارری سور هەلگەراو چاوی سوربوو رەگی لاملی هەلسا،
پیغەمبەریش (درودی خۆی لەسەریت) تەماشای کابرای کردو که
جالەکی بینی فەرمووی: من وشەیه‌ک دەزانم ئەگەر ئەم کابرایە بیلێ
رەکی دەنیشیتەو! ئەو وشەیه ئەمەیه بلی: (أعوذ بالله من الشیطان
الرجیم)، جا پیاوی هەلسا و چو بۆ لای ئەو کابرایە و پیتی وت:

ئایا دەزانی که ئیستا خۆشەویست (درودی خۆی لەسەریت) چی
فەرموو؟ فەرمووی: وشەیه‌ک دەزانم ئەگەر ئەم کابرایە بیلێ رەکی
دەنیشیتەو ئەو وشەیه ئەمەیه بلی: (أعوذ بالله من الشیطان الرجیم)
کەچی پیاو کە پیتی وت: بۆچی لە تۆ وایە من شیت بووم و شەیتان
دەستی لیۆه‌شاندووم؟ هەتا پەنا بگرم بەخودا لە شەیتان.

٤. ئەگەر بە پێوەبوی لەکاتی تورەبۆندا دابنیشە:

یەکیکی تر لەو هۆکارانەی که تورەبوون و رِق هەلسان ناهیلێ ئەوێه
کاتیکی مرۆڤ بە پێوەیه بادابنیشی. وەک لە فەرمودەی سەرورەماندا
هاتوو دەفەرمویت:

{ إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ، فَإِنْ ذَهَبَ الْغَضَبُ عَنْهُ
وَالَا فْلْيُضْطَجِعْ }، رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى، ٥٣٢.

واته: نه گهر يه کيک له نيوه تورپه بوو، به پيښه بوو، با دابنيشي،
نه گهر تورپه يه که ي روځي نهوا باشه، نه گهر نه روځي نهوا
نهوکه سه ي نه گهر له کاتي تورپه کهيدا چک يان هه رشتيکي تري
به دهسته وه بوو با داييني و دابنيشي چونکه دانستن دوري ده خاتوه له
شپرو ده ست وه شانندن، راکشانيش زياتر دوري ده خاتوه له تورپه ي و
شپرو ناشوب، بويه مروؤ له کاتي وه ستانيدا به پيښه زياتر زال ده بيت
به سه رخويدا که تورپه بيت و ده ست بوه شيپيت.

٥. نارامي و کهم جوڼه و راکشان (پالکه و تن)

{ إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ، فَإِنْ ذَهَبَ الْغَضَبُ عَنْهُ
وَالَا فْلْيُضْطَجِعْ } رَوَاهُ أَبُو يَعْلَى، ٥٣٢.

واته: (نه گهر که سيکتان تورپه بو نه گهر به پيښه بوو با دابنيشيپت نه گهر
تورپه يه که ي نه روځي با پالکه ويټ (له م فرموده دا مده ست له وه يه که
نهوکه سه که مترين زيان بگه يه نيټ).

۶. دهست نویژ هه لگرتن:

یه کیکی تر له و هۆکارانه ی کهوا له مرۆڤ دهکات تورپهیی دامرکیتهوه
دهست نویژ گرتنه خو شه ویست ده فرمویت:

{وَإِنَّ الشَّيْطَانَ خُلِقَ مِنَ النَّارِ، وَإِنَّمَا تُطْفَأُ النَّارُ بِالْمَاءِ، فَإِذَا غَضِبَ
أَحَدُكُمْ فَلْيَتَوَضَّأْ}، البیهقی ۸۲۹۱.

واته: به راستی تورپهیی و تورپون له شهیتانه وهیه، شهیتانیش له ناگر
دروست کراوه، ناگریش به ناو داده مرکیت سارده بیته وهو نامینی و
ده کوژیتته وه، هه رکاتیکی یه کیکی له ئیوه تورپه بوو با ده ستنویژ بگریت.

۷. بیرکردنه وه له دهسه لاتی خوی گه وره:

ده بیته ئیمه ی باوه پردار هه می شه بیر تووانو دهسه لاتی خوامان هه بیته
و هه رگیز خۆمان به سه ر هیچ که سدا تورپه نه کهین وه کو خیزان و مندال و
به رده ست و شاگرد و فرمان به ران، هه مومان مرۆقین، به ریزترین و
باشترین که سیش لای خوا ته و که سه یه که له خوا ده ترسی، خو شه ویستمان
هه رگیز به ده ست نازاری هیچ که سی نه داوه، نه له کاتی ناسایدا.

۸. بیرکردنه وه له پاداشتی لیخو شبنون به رامبه ر خه لکی:

خوی په روه ردگار ده فرمویت:

﴿وَإِنْ تَعَفُّواْ وَتَصْفَحُواْ وَتَغْفِرُواْ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾

التغابن ۱۴.

واته: دهبا لیبوردەبن، دهبا چاوپۆشی بکەن، مه‌گەر حەزناکەن خوا
لیتەن خۆش بییت، خوایش هەمیشە لیخۆشبوو میهرەبانە.

بۆیه پێویستە لیبوردە بین و بەرامبەر ئەو کەسانە ی کە بەرامبەرمان
تورە دەبن ئێمە تورە نەبین و لییان ببورین تاخوایش لە ئێمە ببوریت،
ئەو هت پێغه‌مبەری مامۆستامان دەفەرمویت: **{مَا نَقَصَ مَالُ عَبْدٍ**
بِصَدَقَةٍ، وَلَا ظَلَمَ عَبْدٌ مَّظْلَمَةً صَبَرَ عَلَيْهَا، إِلَّا زَادَهُ اللَّهُ بِهِ عِزًّا} أحمد

۱۸۰۴۰.

واته: نه مال به‌به‌خشین و خێرکردن که‌م ده‌کا، نه به‌نده‌ی خودایش به
چاوپۆشی لیبوردن که‌مده‌کا، به‌لکو زیاترخودا پله‌و پایه‌ی به‌رزده‌کات،
هه‌ر که‌سی‌کیش ساغ له‌به‌ر په‌زای خودا خاکیو بێ هه‌وا بییت، خۆی
به‌که‌م بگرت، مسو‌گەر که‌ خودای گه‌وره‌ زیاتر پایه‌ به‌رز ی ده‌کات.

۹. کاتی‌ک که‌ به‌پۆژو ده‌بین فەرمانمان پێ ده‌کات تورە‌نه‌بین و نه‌گەر
که‌سی‌کیش هه‌له‌ی به‌رامبەرمان کرد بلی‌ن به‌پۆژوین.

{ عن أبي هريرة (رضي الله عنه) قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) إِذَا كَانَ يَوْمُ صَوْمٍ أَحَدِكُمْ، فَلَا يَرُقُثْ وَلَا يَصْنَعُ، فَإِنْ سَاءَ أَحَدٌ أَوْ قَاتَلَهُ، فَلْيَقُلْ: إِنِّي صَائِمٌ { متفقٌ عَلَيْهِ.

واته: (كاتيك بدروژو دهبیت قسهی ناشیاو ههله مهكه نهگهر كهسیكیش ههلهی بهرامبهرت كرد بلی من بدروژوم).

۷. ھۆكۈمەت كۈنى تورپەت بون

دەتۈن بىلەن دوو ھۆكۈمەت سەرەكى ھەيە بۇ تورپەت بون:

۱. ھۆكۈمەت دەرەكى

* قەرەبالغى وگرفتى ھاتوچۇ، پىس بونى ژىنگە و دەنگە دەنگى زۆر
وبەرزىونە ھەي پەلى گەرما، كىشەي خىزانى و دارايى، فشارى كار كوردن
ونە گونجاندن لەگەل كار، ستەم وزۆردارى لىكردن و نايەكسانى و
نادادپەرەھى لەبوارەكۈنى ژياندا...

۲. ھۆكۈمەت ناوەكى

* بىخەۋى بەھەر ھۆكۈمەت بىت نەخۇشى يان ناخۇشى، برىستى،
نازار، ھەرشوئىنىكى جەستە نازارى ھەبىت دەبىتە ھەي بىتارى
و ھەندىكجار تورپەتى.

* لەئافرەتاندە گرفتى سۈرى مانگانە، نەمانى سۈرى مانگانە، لەھەر
تەمەنىكدا بىت ئەگەر ئەو نەمانە نەخواستراۋىت.

* نەخۇشى بەتايىبەتى ئەگەر چارەسەرى ئاسان نەبىت ودرىژخايان
بىت و كاريگەرى لەسەر شىۋازى ژيان ھەبىت و لەھەندىك بۈردا چالاكى
تاك سۈردار بىكات.

* بەكارھىنانى ئەلكۈل و مادەھۇشەبەرەكان يان ھەولدان بۇ وازھىتان
تەگەر تاك ئالودەبىت.

۸. ئاسەوارە خراپەكانى توۋرەبون

يېگومان ھەرگوناحى، دايىنايىت يان ھەر سنورىك خۇاى پەرۋەردگار
دايىنايىت بەدلىيائىيەۋە زىيان و زەرەر و ئاسەۋارى خراپىش بەجى دەھىللى
لەسەر تاك و خىزان و كۆمەلگا . توۋرەبونىش كە مامەلەيەكى خراپەۋ
مرۆقەكان ئەيكەن لەگەل يەكدا، ئاسۋارى ئەو توۋرەبونە جى دەھىللىن
لەسەر دل و دەرونى يەكتى كە ئەمەش ئاسەۋارەكانن:

۱. ئاسەۋارى ديار وناشكرا، زۆرجار ھەيە بەھۋى توۋرەبونەۋە مرۆڭ
چەندىن نەخۋشى لى ديارى دەدات و پەنگ و پروى دەگۆرپىت و
سورھەلدەگەپىت.

۲. ئاسەۋارو شوينەۋارى ناۋەكى، ئەۋەيە مرۆڭ دل و دەرونى توند
دەيىت و بىتاقەت دەيىت.

۳. ئاسەۋار لەسەر دلەكان بەجىئەھىللى .ۋادەكات دلى مرۆڭ پەق بىيىت
و توشى ھەسۋدى و دلئەنگى و شتى خراپى بىكات.

۴. ئاسەۋارىكى دىكەى خراپى توۋرەبون ئەۋەيە لەسەر زمان جىيى
دەھىللىت دروستى دەكات، ۋادەكات مرۆڭ جويىن بەيەكتى بەدەن و بوختان
و غەيبەت دروست بىيىت. زۆرجار ھەيە بەھۋى توۋرەبونى تاكەكانەۋە
غەشیرەت و حزب و گروپ و گوندو گەرەك و مالو خىزان بەشەردىن ئەمە

به شيكى له تورپه بونه وهيه كه زمان هوكاره بو نهم تاوانانهى تر، پيغه مېدر
(درودى خوى له سهرييت) ده فهرمويت: **{ إِنَّ أَكْثَرَ خَطَايَا ابْنِ آدَمَ فِي لِسَانِهِ }** البيهقي ٤٩٣٣.

واته: زورترين هه لهى نه وه كانى ئاډهم به هوى زمانپانه وه.

٥. ئاسه واريكى ديكى خراب نه وه يه كه به جيى ده هيلى له سر
نه نډامه كانى مروؤ و به هوى تورپه بونه وه وا ده كات كه نه نډامه كان تاوان
بكه، يان كوشتن و ليدان پروته دات، زورجار هيه كه مروؤ به لايه كى
به سهرديت يان كه سيى لى ده مريت تورپه ده بيت و بهرده بيت ليدانى خوى و
نه نډامه كانى لاشه به كاردينييت بو گونا و تاوان. كه خوشه ويست
ده فهرمويت: **{ عَنْ مَسْرُوقٍ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ لَيْسَ مِنَّا مَنْ شَقَّ الْجُيُوبَ وَضَرَبَ الْخُدُودَ وَدَعَا بِدَعْوَةِ الْجَاهِلِيَّةِ }** ابن ماجه ١٥٨٤ وصححه الألباني.

واته: له نيمه نيه كه سيك كه سنگى دابدري و پومه تي برنيته وه، واته
له ريزى موسلمانان ده چيته دهره وه.

١. تورپه بون وا له مروؤ ده كات رقيان له يه كترى بيتته وه، بينه
دوژمنى يه كترى.

۲. بههوی تورپه بونه وه که بهراستی تاسه وار یکی خراب بهجی دهیلت له سر کۆمه لگا، که واده کات دوکس و دووختزان پشت له یه کتری ههلبکه و ههسودی بهیه کتری بهه و هه خوشه ویست ده فرمویت:

{ لَا تَبَاغَضُوا، وَلَا تَحَاسَدُوا، وَلَا تَدَابَرُوا، وَلَا تَقَاطَعُوا، وَكُونُوا عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا، وَلَا يَحِلُّ لِمُسْلِمٍ أَنْ يَهْجُرَ أَخَاهُ فَوْقَ ثَلَاثٍ }، متفق علیه.

واته: لهیه کتری لوتله مبهن و پشت لهیه کتری مهکن و ههسودی بهیه کتری مبهن وه برا و ابن، دروست نیه که موسلمان دهنگ له برای موسلمانانی خوی دابری زیاتر له سی پۆژ.

جا ده بیته ئیمه ی باوه ردار کاریک نه کهین که بههوی تورپه بونه وه په یوهندی خزمایه تی بیچرینین و دهنگ له گه یه کتردا بهرین، چونکه تورپه بونه که شهیتان خوشحال ده کات، پشت هه لکردن و دهنگ دابری نه کهش به هه مان شیوه زیاتر شهیتان دلخوش ده کات و خواش تورپه ده کات بویه ناگاداری خۆتان بن و نه کهونه هه له وه.

۹. زیانہکانی تورہبون

تورہبونیش وہکو ھەر نہخۆشی و نہھی لیکراویکیتر نەم زیانانەدی
ھەییە بۆ مرۆڤ و مرۆڤایەتی.

۱. تورہبون خۆی گەورە توورە دەکات و شەیتان پازی و دلخۆش
دەکات.

۲. ئەبێتە مایەیی بەزانەنی سنوری خودا و پیغەمبەر (درودی خۆی
لەسەرییت).

۳. ئەبێتە مایەیی پچراندنی خزمایەتی و دۆستایەتی نیتوان
تاکەکانی کۆمەڵگا.

۴. دلی مرۆڤ پەق دەکات دوری دەخاتەوێ لە خۆی گەورە.

۵. شوینەواری خراب بەجێدەھێڵێت لەسەر لاشەو دەست و دەم و
زمان و چا و گوێی مرۆڤ.

۶. ھەسودی و رق دروست دەکات و کاردانەوێ خراپیشی لێ
دەکەوێتەو، کە سەرەنجامەکە (کوفر و شیرک و تەلاق و کوشتنی)
بەدوادا دێت.

۷. تورہبون والە مرۆڤ دەکات کە چاوی کویرییت و زمانی لال بکات
لەناستی ھەق و راستیدا.

۸. کەسی تورہ ھەمیشە دۆست و ھاوێلی کەمەو خەلکی خۆی لێ
بەدوور دەگرن، چونکە زوو ھەڵدەچێت و زوو خەلکی لێ دەپەنجی.

۱۰. ئايا پيغەمبەر (دروودی خوی لیبت) تورەبوە؟

زۆرجار ئەم وتە یە دیتە بەر گویمان کە ئایا خوشەوێستمان تورەبوە؟ لە
وەلامدا دەلێن: بەلێ، وەکو هەر مەروۇفیکی تر تورەبوە، بەلام لە چ
شونیکدا تورەبوە و لەئاستی چ شتیکدا تورەبوە، پێشەوامان تەنها
لەسەر حەق تورەبوە، خۆی دەفەرمویت: (من مەروۇم چۆن مەروۇ تورەدەبیت
منیش تورەدەبم هەرمسولمانیک قسە یەکم پێ و تبت یان نەفرەتم
لێکردبیت یان لێمدا ببت، لەمنەووە لەسەر خۆی بیکات بە صەلاوات
و پاکبەنەووە نزیکبەنەووە، نزیکبەنەووە یەك بەهۆیەووە لە پۆزی قیامەت لیت
نزیکبیتەووە) رواه مسلم.

* عەبدولای کورپی عەمری کورپی عاص فەرمووی: ئەی پيغەمبەری
خودا ئایا هەموو ئەوێ لەتورەبوون و لەپازیبووندا تۆ دەیفەرموی
بینووسم؟ پيغەمبەر (صلی اللہ علیہ و سلم) فەرموی: "بینوسە، سویند
بەو کەسە بە پيغەمبەر منی پەوانە کردووە تەنها حەقی لێو دەردەچیت"
ئاماژە بەزمانی کرد. (روە أبوداود)

نەیفەرموو: من تورەناجم بەلکو فەرموی تورەبوون لەحەق دەرمناکات،

واتە: بەپێی داخواری تورەبوون کار ناکەم.

※ جاريكيان عائيشه (خوا لیتی رازی بیئت) تورپه بوو، پیغه مبهدر (صلی الله علیه وسلم) فدرمووی (چیتته شهیتانه کت بۆ هات؟) عائیشه فدرمووی: بۆ تو شهیتانت نییه؟ فدرمووی (با، بهلام داوام له خوا کرد له سهری کۆمه کی کردم ومسولمان بوو، بۆیه تهنها فدرمان به چاکه ده کات) ارواه مسلم نهیغه فدرموو شهیتانم نییه، مه بهست پیتی شهیتانی تورپه بوون بوو، بهلکو فدرمووی ههلمنانیئت بۆ شهر.

※ نیمامی عدلی (خوالیتی رازی بیئت) فدرمووی: (پیغه مبهدر (صلی الله علیه وسلم) بۆ دنیا تورپه نه ده بوو، گهر حق تورپه ی بکردا بایه کس نهیده ناسی و هیچ شتیك بهر هنگاری تورپه بوونه کهی نه ده کرد تا سهر که وتنی بۆ حق به دهسته دهیئا). رواه الترمذی

پیویسته نهو راستیه بزاین که پیغه مبهدری ئیسلام پییشهواو چاوساغی ئیمهیه ده بیئت ئیمه چاوی لیبکهین، زۆر جار بوه کاری ناشرینیان نواندوه بهرامبهدری بهلام نهو له بهرامبهردا هیچ په رچه کرداری نه بوه و بی دهنگی ههلبژاردوه، چونکه کابرا نهزان بوه ونه یزانیوه که نهوکاره نابیئت تاوای لیبکات، تورپه بونی خوشه ویستمان له بهرامبهدر شکاندنی سنوری خوادابوه بۆ نهوه ناره حهت بوهو تورپه بوه نهوهک ههر خودی خۆی به بهردهوامی که سیکی تورپه بویئت و له ناستی گهوره و بچوک

و ژن و پیاودا تورپه بوییت، تورپه بون لهو سیفه تانده کپیغه مبهری میهره بان (صلی الله علیه وسلم) نه هی لیگر دوه، هه مومان چیرۆکی نهو دهشته کیه مان له یاده و (له پیشه وهش هینا ومانه) که بو وه رگرتنی نامۆزگاری هاته لای پیغه مبهر (صلی الله علیه وسلم) نامۆزگاری کرد تورپه نه بییت دهشته کیه که وتی: زیاتر نامۆزگاریم بکه...

پیغه مبهر فەرموی: تورپه مبه و تی: زیاتر، وتی: تورپه مبه چه ند جار خوشه ویستمان نه مدهی دوباره کرده و تاکو دهشته کیه که دهستی له پرسیاره که ی هه لگرت، سه رنج بدهن تازیزمان چه ند گرنکی به م بابه ته داوه که زانیویه تی نه م که سه یاخو زۆرێک له خه لکی دوو چاری نه م نه خوشیه ن، نه چینه خزمه تی چه ند فەرما یشتیک تا بزاین هه لویستی خوشه ویست چون بوه:

۱. عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي طَلْحَةَ قَالَ حَدَّثَنِي أَنَسُ بْنُ مَالِكٍ قَالَ {بَيْنَمَا نَحْنُ فِي الْمَسْجِدِ مَعَ نَبِيِّ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) إِذْ جَاءَ أَغْرَابِيٌّ فَقَامَ يُبُولُ فِي الْمَسْجِدِ، فَقَالَ أَصْحَابُ رَسُولِ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) مَهْ مَهْ. فَقَالَ: «دَعُوهُ». فَتَرَكُوهُ حَتَّى بَالَ، ثُمَّ إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) دَعَاهُ فَقَالَ لَهُ: «إِنَّ هَذِهِ الْمَسَاجِدَ لَا تَصْلُحُ لِشَيْءٍ مِنْ هَذَا الْبَوْلِ وَلَا الْقَذَرِ، إِنَّمَا هِيَ لِذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى وَالصَّلَاةِ،

وَقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ». أَوْ كَمَا قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) فَأَمَرَ
رَجُلًا مِنَ الْقَوْمِ فَجَاءَ بِدَلْوٍ مِنْ مَاءٍ، فَرَشَّهُ عَلَيْهِ { رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

واته: نههسی کوری مالیک دههفرمویت له مزگهوت دانیشتبورین
له خزمهتی خوشهویستدا کابرایهکی دهشتهکی هابت لهناو مزگهوتا میزی
کرد، هاوهلان هاواریان کرد: مهکه مهکه!! خوشهویست فدرموی: وازی
لیبیینن پیی مهبرن، با تهواویت کهتهواو بو بانگی کرد فدرموی: نهه
مزگهوته! دهست نادات بو تهوشتانه نهه کراوه بو یادو زیگری خوا وبو
نویژ وقورثان خویندن، خوشهویست فدرمانی کرد بهیهکی لههاوهلان
کهبجیت دۆلچهیهک ئاو بکات بهشوینهکهیدا.

* سهرنج بدهن هاوهلان تورپههون بهو دیارده ناشرینه بهلام خوشهویست
نارامی گرت وکابرای دهشتهکیش وهاوهلانیشی فیر نارامگرتن کرد و وای
لیکردن کهههلهچن، وهلاهی تهگهر لهم رۆژگارهدا یهکیک ئاوها بکات
هههمومان به گژیدا دین و لیی تورپهدهبین.

۲. پیغهمبهر (صلى الله عليه وسلم) بهکردهوه پیشانمان دههات کهچۆن
بین بهرامبهر بهوانهی که لیمان توورپهدهبین.

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ) قَالَ كُنْتُ أَمْشِي مَعَ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَعَلَيْهِ بُرْدٌ نَجْرَانِيٌّ غَلِيظُ الْحَاشِيَةِ فَأَذْرَكَهُ أَعْرَابِيٌّ فَجَذَبَهُ جَذْبَةً شَدِيدَةً حَتَّى نَظَرْتُ إِلَى صَفْحَةِ عَاتِقِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَدْ أَثَرَتْ بِهِ حَاشِيَةُ الرِّدَاءِ مِنْ شِدَّةِ جَذْبَتِهِ ثُمَّ قَالَ مُرْ لِي مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي عِنْدَكَ فَالْتَفَتَ إِلَيْهِ فَضَحِكَ ثُمَّ أَمَرَ لَهُ بِعَطَاءٍ { رواه البخاري.

واته: نه نه س ده فەرمویت له گەڵ پیغه مبهردا (صلی الله علیه وسلم) به پێگادا ده پویشتین. کابرایه کی ده شته کی په لاماری خوشه و یستیدا و ملی کراسه که ی راکیشا هینده توند گوشتی که شوینه واری به لا ملیه وه ده رکه وت، به توره ییه وه پیتی وت له و ماله ی که خوا پیتی به خشیویت به شم بده! پیغه مبهردا لیتی توره نابیت و به پیکه نینه وه فەرمان ده کات به شی بدهن.

* سه رنجی تهو سه رکرده و پیشه وایه بدهن که چۆن نارامی گرتوه له کاتی که ده شیتوانی به شی نه دات و دیفاعیش بکات، به لام توره یی خوی ده خواته وه و نارام ده گریت.

* پیغه مبهردا (درودی خوی له سه ربیت) هه رگیز له سه ربابه ته دونیا ییه کان تووره نه بوه، ته نه کاتی که نه بیت که سنوریک له سنوره قه ده غه کراوه کانی خوی گه وره شکیترا بیت له م مه سه له دا هه رگیز سازشی

نەکردو، ئەم تورەبونە زیان بە مرۆڭ ناگەيەنیت، چونکە پەرورەدگارت
لەگەڵ دەبیئت و ھۆیەکانی تەندروستی و لەشساغیت بۆ نامادە دەکات. "لە
فەرمودەدا ھاتووە کە ئافرەتیکی مەخزومی دزی کردووە یەکیکیش
لەھاوێلانیاں پاسپاردووە کە بیئت بۆخزمەتی خۆشەویست تا ھەدی لێ
دەرنەکریت لەبەر ئەوەی کچی پیاویکی دەسەلاتدارە، بەھاوێلەکی
فەرمو: ئایا تۆ ئەتەویت سنوری خوا بشکیتنریت و ھەدە کە جیبەجی
نەکریت؟

پێغەمبەریش کە بیسەری ئەم وتانەبوو تورەبو پێی ناخۆشبو ھەستا
وتاریکی خۆیندەوو فەرموی: ئومەتانی پیش ئیو بەو بەھیلاکا چون کە
ھەدو سنورەکانیاں دەوستاند بۆ دەسەلاتدارەکانیاں و بەسەر
فەقیرەکانیاںدا جیبەجییاں دەکرد، سویند بەخوا ئەگەر فاتیمە کچی
محمد دزی بکات دەستی دەپریم، لەم ھالانەدا تورەبون بە روخساری
خۆشەویستەو دەرکەوتووە چونکە خەریکبوو سنوری خودا بشکیتنریت.

مرۆڤیەک کە لە خراپەکاری و خواردنەوێ مە ی وجگەرەکیشان و ئەو
ھۆیانە ی خۆی گەرە تورە دەکەن دووردەکەوێتەو، ھەر و ھا بۆ تورەیی
خوا تورە دەبیئت، بەبیگومان تەندروستیەکی باشتری دەبیئت و باری
دەروونی سەقامگیرتر دەبیئت.

※ پیتغه مبهەر (صلی الله علیه وسلم) هاوئه له کانیشی وا فیرکردبو که
توره نه بن له ناستی حهقدانه بیئت

پیاویک قسهی وت به نه بویه کر (خوا لیتی پازی بیئت) نه بویه کر به خۆی
فهرموو (نهوهی خودا لیتی داپۆشیویتی زۆرتتر وزیاتره) وهك نهوهی سهرقال
بوویت به ووردبونهوه له که موکورتیهکانی خۆی لهوهی به تیروتهواوی
حهقی تهقوای خودا بدات وتا نهوپه پری ناسین خودای خۆی بناسیئت، بۆیه
کاتیك که سیك نهوی دایه بهرناتهواوی توره نه بوو، چونکه به چاوی
ناتهواوییهوه تهماشای نهفسی خۆی ده کرد، نهوهش بۆ مهزنی پلهو پایه
نهو ده گهریتهوه.

※ رۆژیك عومهری کورپی عهبدولعهزیز خهلیفه ی مسوڵمانان چویه ناو
مزگه وتیکهوه کابرایهك خهوتبو خهلیفهش قاچی بهرقاچی کابرای
خهوتوکهوت، وکابرا له ژیر جیگا کهوه هاواری کرد نهوه کویریت؟! کابرا
نهیزانی خهلیفهیه بۆیه پاسهوانهکانی وتیان: نهوه بۆ واده لیت؟ لیتی
پاپه رین عومهر بێ توره بون به هیمنی فهرموو: لیتی گهرین کابرا پرسپاری
کردوه نهوه لا کویرنیم، سهرنج بهن مامۆستای مرۆقاییهتی
شوینکه وتوانیشی بهم شیتوازه فیرکردوه.

* ژنيك بىمالىكى كوپى دىنارى وت: (ئەي پىباباز، مالىك وتى: تەنھا تۆ منت ناسىو، وەك ئەوۋى سەرقال بوويىت بەنەركىردن وپىشەكەند كىردنى ئافەتى رىا لەنفىسى خۆى، ئەوۋى شەيتان بۆى ھەلداۋە، لەتوورەبوون بەھۆى قسەكەۋە، لەنفىسى خۆى بەدوورگرتوۋە، بۆيە تورەنەبوو بەدانە پالى رىا بۆ لاي ئەو .

* پىاۋىك قسەى بەشەعبى وت: فەرموۋى (گەر لەقسەكەت راست دەكەيت خودا لەمن خۆش بىيىت، گەر درۆ دەكەى خودا لە تۆ خۆشبيىت) ئەم قسەۋ بەسەرھاتانە ئامازە بەۋە دەكەن ئەۋان بەھۆى سەرقالى دل بە عىبادەت وكارى گىرنگەۋە تورەنەبوون، ھەلدەگىت كارىگەرى ھەبويىت لەسەر دلىان، بەلام پىيەۋە خەرىك نەبون، سەرقالى شتىك نەبون كە لە بەندايەتى وعىبادەت لايان بدات.

۱۱. تورپه بون وزانستی پزیشکی سهردهم

زانستی پزیشکی سهردهم وهكو زۆريك له ليكۆلینه وهكاني تر
ليكۆليه وهی کردوه له سهر لایه نی سلبی تورپه بونی مرۆڤ،
له سهرتاسه ری جیهاندا زۆرکەس ئەم ليكۆلینه وهیان کردوه، له
موسلمان و بیباوه پ، جا ئیمه لیته دا ته نه ا زیانه پزیشکیه کان باس
ده کهین و ناچینه ناو قولایی داتاو ليكۆلینه وهو سا و وولاته کان،
که سیك حه زیکات ورده کاری زیاتری ده ستبه که ویت له کتیبی زانستی
قورئان و فهرموده کاندا یان له ئینته رنیت و گوڤاره پزیشکیه کان دهستی
ده که ویت، بۆیه ته نه ا به کورتی چه ند خالیك باس ده کهین:

۱. تورپه یی کۆنه ندایمی بهرگری لاواز ده کات.

خامه دکتۆر (نانا مارشلاند) له زانکۆی (بیته سبه) ی نه ریکی ده لیت:
(خاوه نانی تی کراییه به رزه کانی وریاکه ره وهی ده ماری (التنبیه العصبی)
(نیوروتیسیزم) په نگه کۆنه ندایمی بهرگریان وهک پیویست به هیز نه بیت.
تویژه ران له کۆلیژی پزیشکی زانکۆی (بیته سبه) به سه ره رشتی
(د. مارشلاند) هه ستان به پیشکینی په رچه کرداری پتر له هه شتا خۆبه خش
که ده رزیان لی درابوو به (لوقاحی) چاره سه ری نه خوشی په تای هه وکردنی

جگەر، كە نەخۆشیدەكى قایرۆسیه (لوقاحەكە) كۆئەندامى بەرگىرى جەستە چالاک دەكات لەپىتى بەركەوتەيى بۆ بەشىكى زۆر كەمى قایرۆس خۆبەخشەكان خزانە ژىر تاقىكردنەوێ پىوانى سىروشتى كەسپىيان وپلەى وریایی دەمارىيان، بىنرا ئەوانەى پلەى بەرزىان لە وریایی دەمارى ھەيە ئارەزووى گۆپانى توندى مىزاج و تورەيى زۆر دەكەن، ھەروەھا وروژاندنيان و بەركەوتەييان بۆ فشاروپەشیویە دەروونییەكان سوک و ئاسانە، "د. مارشلائد" دەلیت: ئاکامەكانى لىكۆلینەوێكە پالپشتى ئەو ھزرە دەكات كە دەلیت خاوەننى وریایی بەرزى دەمارى (التنبه العصبى العالى) كۆئەندامى بەرگىرى كەم چالاكتريان ھەيە لەوانى تر، ئەمەش وادەكات پتر لەوانى تر پووبەرووى نەخۆشى ونیشانەكانیان ببنەوێ.

* لە لىكۆلینەوێكەى تر كە لە "ئوھايو"ى ویلايەتە يەكگرتووەكان ئەنجامدرا ئامارەى بەو ھاو فشارى دەروونى و دلەپراوكى كاریگەرى پاستەوخویان لەسەر قەوارەى ھۆرمۆنەكانى جەستە ھەيە، لەوانەش كۆرتیزۆل كە كاریگەرى چالاكى ھەيە لەسەر ئەدای كۆئەندامى بەرگىرى.

۲. كۆنترۆلنە كىردى توپى دەپىتە ھۆي كىشى زىادە و چەندىن كىشى تەندروستى.

لىكۆلىنە ۋە يەكى نوئ ئەو ئاكامەي بەدەستە ۋە داۋە كەنەتوانايى مىرد منال (ھەرزەكار) لەسەر كۆنترۆل نە كىردى توپەيەكەي پەنگە بىتتە ھۆكارى چەندىن كىشى تەندروستى بۆي لەتايىندەدا، ئەو ھەرزەكارانەي گىفتارى كىشە گەلىكن لەكۆنترۆل كىردى توپەيەيان پتر ئەگەرى تووشبونيان ھەيە بەزىادىبونى كىش، زانايان لەكۆبونە ۋەي سالانەي كۆمەلەي (القلب) ئەمىرىكى لە "سان فرانسىسكو" وتيان: ئەو ھەرزەكارانەي ھەستى توپەيونيان كپ دەكەنە ۋە پووبە پرووى مەترسى قەلەوى يان زىادە كىشى دەبنە ۋە، ھەرتە ۋە يە كە پەنگە بىتتە ھۆي تووشبونيان بەنەخۆشەكانى ۋەك نەخۆشى دل وشەكرە.

* ھەروەھا پزىشكانى ناۋەندى زانستى دل لە زانكۆي "تەكساس" ھەستان بەتەنجامدانى لىكۆلىنە ۋە لەسەر (۱۶۰ ھەرزەكار) كەتەمەنيان لەنيوان (۱۴ و ۱۷ سالان) بوو بە درىژاي سى سال پزىشكەكان تاقىكردنە ۋەي دەروونيان بەكارھىتا بۆ زانىنى چۆنيەتى ۋە لامدانە ۋە يان بۆ توپەبوون، دواجار ئاشكرايان كرد ئەو ھەرزەكارانەي دەتوانن كۆنترۆلى توپەيەيان بكنە ولەكاتى توپەيدا بەشىۋەيەكى گونجاو ھەلسوكەوت بكنە،

كەمتر بەرەنگارى كىشى زىادەيان دەبنەو، بەلام ئەوانەى گرفتارى كىشە
گەلىكن لە مامەلەكردنيان لەگەل توورەييدا، جا بەكپكردى
هەستەكانيان يان توورەبونى تونديان بىت، زياتر ئەگەرى توشبونيان بە
زىادبوونى كىش هەيە.

پروڤيسۆر "ويليەم مولەر" كەسەر كىر داىەتى تىمى لىكۆلىنەو، كەى كرد
دەلىت "قەلەوى (گۆشتنى) پەيوەستە بەرپىگا ناتەندروسىتەكانى دەرپرېنى
تورەيىو، "كىشەكانى دەرپرېنى تورەيى پەنگە بىتتە ھۆى پەشىو، يەكان
لەخواردن وكىشى زىادە كەنەمىش بەپىتى خۆى دەبىتتە ھۆى توشبون
بەنەخۆشى دل لەتەمەنىكى زوودا، مەسەلەكە لەخواردن وخوردنەو
ومەشقەكاندا كورت نابىتتەو، بەلكو پىويستە ئاگادارى لايەنى
كۆمەلايەتىش بىن.

۳. تورەبون توشبوون بە وەستانى دل خىرا تر دەكات .

چەند زانايەكى ئەمريكى وتويانە كە مىزاجى خراپى كورە گەنجەكان
پەنگە بىتتە ھۆى توشبوون بەنەخۆشى دل لەكاتىكى زووى تەمەنياندا،
ئەمە لەئاكامەكانى لىكۆلىنەو، يەكدا ھات كە گەيشتە راستىيەك "ئەو
كورە گەنجانەى لەكاتى ماندوويەتى وشەكەتى دەماريدا تورەدەبن پتر
لەخۆيان ئەگەرى توشبونيان ھەيە بە نەخۆشىيەكانى دل بە رىژەيەك كە

دەگاتە سى ھىندە، لىكۆلىنەۋەكە دەرىخىستىرە، لاۋە تورپەكان ئەگەرى
توشبۇنى زوويان ھەيە بە ۋەستانى دىل پىر لە ھاۋتەمەنە ھىمەنەكانيان بە
پىژدەيەك دەگاتە پىنج ئەۋەندە، تەنەت ئەگەر لەخانەۋادەيەكىش بىن كە
مىژويان لەنەخۇشەيەكانى دىل خالى بىت.

* تورپەبوون وترس ھەستىكە كە زۆرتىن كاريگەرى لەسەر جەستەو
بەتايەت دىل دادەنرىت، بەگۆيرەي بىروپاي شارەزاين ھەستى مەۋۇ
ھۆكارى تەۋاۋى خۇشەكان وناخۇشەيەكانە، ژيانىكى ئارام ۋەختەۋەر
باشتىن پىگەي چارەسەرى نەخۇشەيەكانە، لەكاتى تورپەبوون جومگەكان
ۋەماسولكەكان توند دەبن ۋەھۆي گىزبۇنى كۆنەندامى دەمار، جۆلەي
خوئىن سىست دەبىت، ھاۋسەنگى لە سىستەمى دەمارەكان تىكەدەچىت و
نارىكى لەنىۋان ھۆرمۇنەكان دروست دەبىت، سەلامەتى دىل
ۋخوئىنەرەكان دەكەۋىتە ژىر مەترسى، ھەروەھا فشارى خوئىن بەرز
دەبىتلىدانى دىل زۆرتىر دەبىت چالاكى مىشك كەم دەبىتەۋە لەگەل
دەردانى زراۋ زياتىر دەبىت.

* تورپەبون وناپىكويىكى لىدانى دىل

ستىس و تورپەبوون دەبىتە ھۆكارى خىرا لىدانى تىپەكانى دىل ئەگەر
ئاتانەۋىت كىشەتان بۇ دروست بىت باشىر ئەۋەيە ئارام بىن.

۴. توورپهیی تهمەن کورت دەکاتهوه.

لیکۆلینهوهیهك دهلیت ههستکردن به تورپهونی توند، مهترسیده
پهنگه ههپهشه له ژيانی ئەوکهسانه بکات که قابیلیهتی توشبونیان هیه
به نهخۆشییهکانی دل و دووچاری تیکچونی لیڤانهکانی بون.

"د.راشیل لامبرت" له زانکۆی "بیل" له ویلایهتی (کونتکت) له گهڵ
تیمهکهیدا ههستان به لیکۆلینهوه لهسەر (۶۲ کهس) ی توشبوو به
نهخۆشییهکانی دل و کۆمهلیکی تر که نامیری چاودیتری کارهباپی دلیان بۆ
چینرابوو(ئهم ئامیژه دهتوانیت پهشیویه ترسناکهکان ههست پیبکات و
لهحالهتی نا ریکوپیکیدا پرتهی کارهباپی بدات بۆ گێرانهوهی لیڤانهکانی
دل بۆ شیوازی سروشتی خۆی).

ئهم لیکۆلینهوهیه وچهند لیکۆلینهوهیهکی تر دهریاغخت که
لهرینهوهکانی زهوی وتهنانهت یاریهکانی توپی پی پهنگه تیکراییهکانی
مردن به وهستانی دل بهرزیکهنهوه، تیایدا دل لهپالنان بهخوینهوه
دهوهستییت... دهیارهی ئەو لیکۆلینهوهیهی که له بلاوکراوهی تاییهتی
کۆلیژی تهخۆشیهکانی دلی ئەمریکی "بلاوکرایهوه" لامبرت "وتویهتی:
"بیگومان کاتیك کۆمهلهیهکی تهواوی دانیشتوان بخهینه ژیر پهستانگهلی
زیادهوه، ئەو دهمه حالتهکانی مردنی کتوپر تیایاندا زیاددهکات".

نەخۆشە بەشداربوەکانی تووژیتەووە که هەستان بە وە یادەیتانەووی
 دیمەنیک کەپیشتر تیایدا تا ئەوێر تورەبون، تووژەرانیشت ناسە قامگیری
 کارەبایی دلیان پیوانەکرد، "لامبەرت" وتی تیمە که هەلدەستن بە
 تورەکردنی نەخۆشەکان، دواجار بینیمان تورەیی دەبیستە هۆی زیادکردنی
 پەشیوی کارەبایی دلی ئەو نەخۆشانە "ئەوانە" لەکاتی تورەبیدا توشی
 بەرزترین ئاستی پەشیوی بوون لە کارەبایی دلدا، ئەگرەکانی توشبونیان
 بەناریکوپیککی لیدانەکانی دل بەرزبوووە (لەکاتی چاودیری کەدا) بە دە
 هیندە توشبونی ئەوانی تر، زانایان بۆ ماوەی سێ سال چاودیری
 نەخۆشیەکانیان کرد بۆ دیاریکردنی ئەوێ کامیان دواتر توشی وەستانی
 دلبوو و پیویستی بە لیدان هەبوو لەنامیرەکانی چاودیری سیستمی
 کارەبایی دلەو.

۵. تورەبون و زیان پیگەیشتنی جگەر

تورەبوون لەسەر زراو و جگەر، کاریگەریی نەرینی هەیه، چونکە ئەم
 هەستە دەبیستە هۆکاری دەردانی زیاتری زراو که لە حالەتی ناسایی
 پیویست بەو پرە زۆرەیی دەردانی زراو ناکات و لە ئەنجامیشدا زیانیکی
 گەورە بە زراو دەگەیهنیت، هەموومان دەزانین که ناتوانین کەسیکی زۆر

ئارام بىن، بەلام دەبىت ھەندىك شت بەرە بەرە لادەين تاكو بتوانىن پىڭرى
لە تورەبۇغان بىكەين.

۶. تورەبۇن و ئازارەكانى ماسۇلكە

كاتىك كەبەرامبەر بەخىزان، يان مىندالەكانىيان ھاوکارو ھاوپىكانان
يان خۇتان تورەدەبىن، ھۆرمۇنىك بە ناوى "ئەدرىنالىن" لە جەستەدا
بەرەمدىت، تەنەت لەكاتى ترسىش ھەمان ھۆرمۇن بەرز دەبىتەو كە
دەبىتە ھۆكارى ئازارەكانى جومگەكان وسەرتىشەو شان ومىل وكەمەر،
چونكە ئەم بەشانە ناتوانن بەرگەى ئەو فشارانە بگرن، لەئەنجامدا ئىش
وئازار دروست دەبىت.

۷. تورەبۇن وسىچون

تورەبۇن ودىتەنگى دەبىتە ھۆى ئەوەى پىخۇلەكان گرۇبىنەو كە لە
ئەنجامىدا كۆلۇن دروست دەبىت يان سىچوون پروو دەدات كە واتە سترىس
(قەلەقى) ترس، پۇخ و پەوان ھەموى لەسەر پىخۇلەكان كارىگەرىيان ھەيە.

۸. تورەبۇن وھەوكردىنى گەدە

لە كاتى تورەبۇن ھەست بە ئازار لە گەدە دەكەن، ھەرچەندە زىاتر
تورەبىن زىاتر تووشى ھەوكردىنى گەدە دەبىن و لەوانەيشە گەدە بىرىندارىيت.

تورهبوون ده بیته هۆی خوارن و کیشهکانی پیست، که له سهر فشارو ستریس و ترس درووست ده بیته، خورانی زۆر هه وکردنی پیست درووست ده کات.

له کۆتایدا نهوه له بیرمه که که تورهبوون کاریگهریی له سهر سهلامهتی مروؤ وجهسته ههیه، نهوهشتان له یاد بیته سهلامهتی بهرگری لهش و دل و جگهر و پهیۆله کان ههروهها به شهکانی تری لاشه له تورهبوون گرنگتره.

۱۰. چاره سهری تورهبون

هه موونه خوشیهك چاره سهری ههیه، جائه و نه خوشیه دهرونیه بیته یان لاشهیی بیته، ناوهکی ورۆحی ودلی بیته، لیته دا

نیتمه به پشتیوانی خوا باسی چاره سهرهکانی تورهبویی ده کهین، به ئومیدی نهوهی بیته مایه سودو قازانج بۆ هه مو

لایه کمان، عیلاج و ده رمانیک بۆ هه موو نهو خوشک و برایانهی که

تورهبه ده بن له سهر شتی ناههق و نارهوا، نه م ده رمانا

نه وه کو ده رمانی لای پزیشک وایه نه گهر به کاری نه هین و له کاتی

خۆیدا نه یان خۆین سودمان پیناگهیهنن، ئومید ده که م نیتمهش به باشی

جیبه جیيان بکهین، تا کۆمه لگاوتاکه کان و خیزانه کانمان پرییت له ناشتی و
ئاسودهیی و بهخته وهری و بهختیاری:

۱. یادی خواکردن بۆئوهی هه میشه خوات له پیرییت و دورییت له
شهیتان و بهرنامه کهی.

۲. بیرکردنه وه له گه وهیی لیپوردن و خواردنه وهی رِق و کینه و تورپیی،
خۆبه دورگرتن له تۆلسه ندنه و سزای بهرامبه ر.

۳. ترسان له نه فس که تووشی سزاو و نازار بییت له دنیاو دواړژدا.

۴. بیرکردنه وه له ئاسه واره خراپه کانی تورپه بون، ئاسه واری شرعی
و دنیاایی و قیامهتی و پزیشکی.

۵. بیرکردنه وه له ناشرینی رهنگ و وینهی کاتی تورپه بون، مروژ
له کاتی تورپه بوندا دیمه نیکی زۆر ناشیاو و ناشرینی ههیه، له کاتی
تورپه بوندا چه ندين ماسولکهی مروژ ناره حهت ده بییت وهه لده ئاوسی.

۶. تیگه یشتن له فهرموده کانی خواو پیغه مبه ر (درودی خوا
له سه رییت) دیراسه کردنی ژیان نامه ی سه ردارى مروڤایه تی وهاوه له
به ریژه کانی.

۷. بیرکردنه وه له وهی نه گه ر تورپویت و کهسی بهرامبه ریش تورپه بییت
لیت قبول نه کات و تۆلته لیبکاته وه.

۸. گۆرپینی شیوازی مامەلەو شیوازی قسەکردن لە شیوازی توندو
زیری بۆ شیوازی نەرمونیانی .

۹. گۆرپینی حالو شوینی کەسەکە، ئەگەر بەپێوەبویت دانیشە ئەگەر
دانیشتبوی رابکشی، دەستنوێژبگرەو ئاو لە دەم ولوت رابدە.

۱۰. بەردەوام پەنابگرین بە خوا لە شەیتانی دورخراوە لە پەحمەتی
خوا.

۱۱. بپرکەندەو لە پاداشتی لێبوردن لە مرۆفەکان، خاوەنکردنەوی
دل و دەرونت لە رق و بوغزو توورەیی.

۱۲. تێکەڵاوی کردنی کەسانی هیمن و لەسەرخوا و نەرم و نیان.
بەدلتیاییه و سودی باشی دەبیّت بۆ ئەو کەسانەی کە ئەو پەوشتەیان
هەیە، پێغەمبەریش صلی اللہ علیہ وسلم دەفەرموێت: {الْمَرْءُ عَلَى
دِينِ خَلِيلِهِ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ مَنْ يُخَالِطُ} أحمد ۸۰۲۸.

واتە: مرۆڤ لەسەر دینی هاوڕێکەییەتی دەباھەریەکی
لەئێوەتەماشابکات بزانێ هاوڕێیەتی کی دەکات .

۱۳. خۆبەدەستەو کتیب و نامیلکەو ئەو و پروداو بەسەرھات
و چیرۆکانەیی پێشین و رابردووە دەرتەنجامی توورەیی چی لێ کردون.

۱۴. دانانى خشتەيەك بۇ پۇژانەت كە ھەر پۇژىك تورەبوت تۆمارى
بەكە ئەگەر لە شەو وپۇژىكدا زياتر لە پىنچ جار تورەبووى ئەو ھەولە
بۇ پۇژانى تر كەمى بەكەيتەو.

۱۵. سەردانى پزىشك و كەسانى پسپۇرى دەرونى بۇ دانانى
رېگەچارەى پىتويست بۇ نەھىشتىنى تورەبىيەكەت.

۱۶. دۆزىنەو ھۆكارەكانى تورەبونى خۆت بزەنە و ھەولە
پىشەكېشى بەكەيت.

۱۷. يادەو ھەريە تال و ناخۆشەكان لەبىرەكەن و مەيان ھىنەرەو ھەري
خۆت.

۱۸. ھىچ كات بەدەلە و ھەلچومەبە.

۱۹. دامەنىشە بەدىار درامو فلىمى شەرو توندوتىژى چونكە ئەوانە
ھۆكارن بۇ چاندنى ئەو تۆو لەناخى تۆدا.

۲۰. ئەنجامدانى ئەو يارىانەى كە ئەمىرۆ لە ئاپادومۇيايلەكاندا ھەن
بەخۆتبەن يان مەنەكەت ھۆكارن بۇ توندوتىژى و تورەبونى تۆ.

۲۱. وەرەشەكان بەگشتى دەورى كاريگەريان ھەيە لەسەر نەمانى
تورەبى مەرۆقەكان.

۲۲. سەرقالبون بە ئىش و كاريكەو ۋا دەكات دورىيەت لە تورەبى.

۱۲. سوده‌کانی تورنه‌بون (تورپه‌یی خواردنه‌وه)

وتمان ته‌گهر که‌سیک تورپه‌بییت چ زیانیکی پی ده‌گات هدم له لای سنوریک ونه‌هییه‌کی جیبه‌جی‌کردوه هدم لایه‌نی ده‌رونیش زیانیکی زور به ده‌رون وناخی ده‌گات، ته‌ی ته‌گهر که‌سیک تورپه‌بییت چ سودیکی پی ده‌گات.

سودی یه‌که‌م: ده‌ستخستنی به‌هه‌شت بۆ خاونه‌که‌ی، هه‌رکه‌سیک تورپه‌یه‌که‌ی بخواته‌وه ته‌وه بی‌گومان به‌لیننی خودایه‌و به‌هه‌شت بۆ نه‌و ده‌بییت.

خوای گه‌وره ده‌فه‌رمویت: ﴿وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ٥٢﴾ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَبِيرِ وَالْغَيْظِ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ ٥٣ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ٥٤﴾ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ غَفْوَةٍ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ

أُولَئِكَ جَزَاؤُهُمْ مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَنَعَمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿١٣٣﴾ آل عمران

(لهم چند نایه ته دا خوی گوره مژده مان پی دوات به بههشت
له بهرام بهر چند کاریکدا)

واته: (۱۳۳) نهی نیمانداران پیشبرکی بکن و پدله بکه ن بژ
دهسته بهر کردنی لیخوشبوونی پروهردگارتان و بههشتیک که
پانتاییه که ی تاسمانه کان و زهوی گرتووته وه (دواهمین کس که خوی
گوره بههشتی پیده به خشیت بههشته که ی دوو نه وهنده و سی نه وهنده ی
دونیایه !! داخو نه وانده ی له سهره تاوه دهچن بههشته که یان چهنده فراوان
بیټ، نه سټیره ی واهیه ملیونیټ و ۱۰ ملیون زیاتریش له گوی زهوی
گوره ترو زه به لاج تره، بیجگه له دووری یه که یان که به ملیونه ها سال
مه زهنده ده کریت مولک و دهسته لات و دروستکراوانی پروهردگار سنوری
نیه و بوچوونی نیمه کوله و کوله له تاستیدا جا نه و بههشته
تاماده کراوه بو پاریزکاران، بو خواناسان بو دینداران، پیغه مبهرد صلوات
فهرموویه تی: نیمانداران مه نزلگای هندیک ده بینن وه چون نه سټیره ی
گهش ده بینن له دووره وه، هاوه لان فهرموویانه نه ی پیغه مبهری خوا:
رهنگه نه وانه مه نزلگای پیغه مبهردان بن، فهرموویه تی: نه خیر، بهلکو

ئەوانە مەنزىلگەي كەسانىيىكن كە باۋەريان بە خواۋ پىيغەمبەرى خوا بوۋە و
پابەندى فەرمانەكانيان بوون) .

(۱۳۴) ئەو بەختەۋەرانە كەسانىيىكن لە خوشى وناخوشيدا لەكرانى و
ھەرزانيدا مال و سامانيان دەبەخشن، رق و كىنەي خويان دەخۆندەۋە و
خۆگرن، لە خەلكى خوش دەبن و لىيىبوردەن، بىيگومان خۋاي گەۋرە و
مىھرەبان ئەو جۆرە چاكە كار و چاكە خۋازانەي خوش دەۋىت ..

(۱۳۵) ئەو ئىماندارانەي كە گوناھ يان تاۋانىك ئەنجام دەدەن دۇي
كەسانى تر، يان گوناھو ستەمىك دەكەن لە خويان و گوناھىك ئەنجام
دەدەن كە پەيوەندى بە خودى خويانەۋە ھەيە، پاشان خۋاي گەۋرە و
دەستەلاتى، سزاو تۆلەي، دىتەۋە ياديان، ئەۋكات بە كول و بە دل تەۋبە
دەكەن و داۋاي لىيخوش بوون دەكەن و (نەسرىنى پەشىمانى دەپۇن) جا
كى ھەيە لە گوناھان خوش بىت جگە لە خۋاي بەخشنەۋە لىيىبوردە ؟ !
ئەو سا ئىتر ئەو جۆرە كەسانە بەتەۋاۋي دەستبەردارى ئەو گوناھە دەبن و
ھەركات ھەستيان كرد نەفسى سەركەشيان خەرىكە توشى ھەلە و
گوناھيان دەكاتەۋە، ئەوان خىرا دادەچلەكىن و تەۋبەكەيان دىتەۋە ياد و
لەھەموو جۆرە گوناھىك دوور دەكەۋنەۋە .

(۱۳۶) ئاتەو جۆرە كەسانە، ئەو تەۋبەكارە راستانە، پاداشتىيان لاي
 پەرۋەردگارىيەن: سەرەتا لىخۆشبوونە و پاشان باخەكانى ئەو بەھەشتىيە
 كە جۆگەو روبر بارەنئو باخەكانىدا دەروات، ھارپى لەگەل ژيانى نەمرى و
 نەپرا ۋە ۋەھمىشەيىدا، يىگومان ئەو بەھرەيەش پاداشتى زۆر چاك و
 بەنرخى كۆششكاران و ئيماندارەكاراكانە. (چونكە ديارە دواى تەۋبەكەميان
 لە خەمى ئايىنى خوا و بەدەست ھيئەتتى پەزىلەتلىك پەرۋەردگاردا دەپن،
 ھەلەدەن كە خۋاى مېھرەبان لىيان نەپەنجىت) .

* لەسەرەتا و كۆتارە خۋاى گەۋرە باسى بەھەشتىيان بۆ دەكات كە
 كارى بۆيكەين لە كۆتايىشدا دەفەرمۇيت پاداشتى ئەۋكەسانەي بەخشىدەن
 وليبور دەن و رقى خۇيان دەخۇنەۋە ۋەھۋانەي تەۋبەدەكەن ئاتەو جۆرە
 كەسانە سەرەتا لىخۆشبوونى خۋاى پاشان باخەكانى بەھەشتىيان بۆ
 نامادەيە، كەۋاتە با من وتۆى مسولمان و ئيماندار ۋاز لە تورەبون و رقى
 و بوغزىيىن بەرامبەر بەيەكتى چونكە من وتۆى باۋەردار پەيامدارىن
 دەيىت باش لە مەبەستەكانى خۋا دىنەكەمان ھالىيىن، ئەم موژدانە بۆ
 من وتۆى باۋەردارە بۆ كەسى خۋاناس و خۇناسە ئەۋەك بۆ كەسانىك كە
 دورن لەم رىياز و بەرنامەيە.

تورپه بیه کت.
 پورچده نه وهی دوژمنان به خواردنه وهی

خوای گه وره ده فەر مویت: ﴿أَدْفَعْ بِأَلَّتِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ﴾ نَحْنُ
أَعْلَمُ بِمَا يَصِفُونَ ﴿المؤمنون: ۹۶﴾.

واته: (هه ولیده به چاکترین و جوانترین شیوه پال به هه له و ناریکی
ناحه زانه وه بنییت و خدمت نه بییت ئیمه چاک ناگادارین له گوفتار و قسه ی
ناره وایان)

* که واته مامه له ی جوان له گه له ناحه زانیشا ده بییت مایه ی به ده ست
هیئانی پله و پایه ی باش بو تۆی باوه پردار، مامه له ی جوان نه وه یه
تورپه نه بییت وهه له نه چیت کاتیك شتیك به رامبه رت ده که ن، نارام به گریت
ودان به خوئا به گریت.

سودی سییه م: یه کیکی تر له سوده کانی دان به خوئا گرتن
وهه له نه چون نه وه یه، خراپه به گوپیت به چاکه و تورپه بون به نه رمونیانی
وهه له سوکه وتی خراپ به مامه له ی جوان و دروست.

خوای گه وره ده فەرمویت: ﴿وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ
بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ
﴿٧٨﴾ وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ
﴿٧٩﴾ فصلت.

واته: بێگومان چاکه و خراپه وه کو یهك نین(تۆ ئه ی باوه پدار) به
جوانترین و چاکترین شیوه به رهنگاری خراپه و نادروستی بکه، ئه و کاته
ئیت ده بینیت ئه وهی که له نیوان تۆ و ئه ودا دوژمنایه تی و ساردیه ک هه یه،
ده بیته دوستیکی دلسۆز و گیانی به گیانی، جا که سیش ناتوانیت به و
رهفتاره ههستییت جگه له واندهی که ئارامیان گرتوه، ههروه ها که سیش
ناتوانیت هه لۆیستی وا بنوینیت جگه له که سیك نه بییت که خواوه نی
به هه ریه کی گه وره بییت.

ته گه ر به م چه شنه مامه له بکه ین له گه ل ده و روبه رماندا ئه و بێگومان
تو ره بون دروست نابیت که شیکی ئارام دروست ده بییت له مال و له ده ره وهی
مال و شوینی کارو که سابه تماندا، چونکه ئایه ته پیرۆزه که زۆر به پرونی
ده فەرمویت ته نها که سی ئارامگر ده توانیت ئه و هه لۆیسته جوانه
بنوینیت به رامبه ر به خه لکی به گشتی.

سودی چوارەم: یەکیکی تر لە سودەکانی تورپەنبون و تورپەیی
خواردنەوێ ئەوێهێه که هیچ یەکیک لە ئەندامانی لاشەت زیانی ئەندروستی
پێ ناکەوێت و سەلامەت دەبێت، که بەراستی پارێزگاری لە لەشمان دەکاتو
مافی لاشەمان دەدەین و ئەندروستیەکی باش بۆخۆمان فەراھەم دەهێنین.

※ نوری چاومان پێغەمبەری ئازیز (درودی خۆی لەسەر بێت)
دەفرمویت: (... فَإِنَّ لِحَسَدِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ لِعَيْنِكَ عَلَيْكَ حَقًّا وَإِنَّ
لِزَوْجِكَ عَلَيْكَ حَقًّا) لەش و جەستەتان مافی هەبێه لەسەرتان، چاوتان
مافی هەبێه لەسەرتان، وە هاوسەر و خانەوادەکتان مافیان هەبێه
لەسەرتان. (فەرمودە که دورودریژە بەلام ئێمە مەبەستمان تەنها ئەم چەند
وشە بە قەدرەبێه) ئازیزان ئەم فەرمايشەیی خۆشەوێست بۆمان پون دەکاتو
که پێویستە ئێمە مافی هەمو ئەوانەیی مافیان لەسەرمانە بێدەین
و پێشێلی نەکەین، بەراستی تۆ کاتیکی تورپەنابیت ئەوێه باش بزانە مافی
هەم لەش ولارت هەم خانەوادەکت داوێه.

سودی پێنجەم: کاتیکی لە شوێنیکدا یان لە کێشەبێه که
پڕبەرۆت بۆتوێه تۆ تورپەنابیت ئەوێه دڵنیابە پەيامداری خۆت گەیانئوێه و
نۆنەبێهکی جوانت وێناکردوێه بۆ کۆمەلگای گەشتی.

سودی شه شه م: سودی کی تری تورنه بون شه وهیه که تو ده بیته
ماموستا وکسی بهرامبر وا لیته کهیت به خویدا بچیتته وه و فیتری ندو
صیفات به رزو جوانه بیته که تورنه بونه.

سودی حه وته م: کاتیک تو مامه لهی جوان ده کهیت له گدل هاوسه رو
جگر گوشه کهتدا و تورنه بابی له کایه کانی ژیاندا شه ده دلیابه که
مناله کهشت شه وینه جوانه ی تو وهرده گریته و بهو شیوازه مامه له ده کات،
شه ده دیمه نه جوانه ی تو له فکرو شه ندیشه یدا ده چه سپیته، و به شیوازیکی
له سه رخوی مامه له ده کات، به لام به پیچه وانه وه شه گهر من وتوی باوک
ودایک توندو تورنه بین مناله کانیشمان وا دهرده چن، له بدر شه وه خوت
پاریزه لهو صیفات نه شیواوه هه ولیده له ژیا تدا که سیکی شه رینی بیت.

سودی هه شته م: به تورنه بونت ده بیته خوشه ویستی خواو
پیغه مبر (درودی خوی له سه ریته) و خه لکیش.

وتەى كۆتايى

لەكۆتايى تەم پەراوەدا، ئومىد تەكەم ھەمومان سودمان وەرگرتىت
لەم نامىلكەيە خىجىلانەيە و لەژيانى خۇماندا

پىادەى بىكەين و بىگەيەنەن بەكەسانى دەورويەرمەن، ئەو كەسانەى كە
تورەن يان زوو ھەلشەچن ئاگادريان بىكەينەو،

لەئايەتەكانى قورئان و فەرمودەكان و زيان و ئاسەوارى خراپى
تورەبون ئەگەر ھەمومان تەم راستيانەمان زانى و جى بە جىمان كەرد
بەدلىيەيەو مائەكانان پردەبىت لە ئاسودەيى ژن و پياو بەيەكدا
ھەلئاپرژىن لىبوردە دەبن و تورەيى خۇيان دەخۇنەو دوكاندار و
موشتەرى بەھەمان شىوہ لەيەك تىدەگەن، ھەموو چىن و توۋژەكان
پىۋىستيان بەكەسى سىيەم نابىت كەبىت ئاشتىيان بىكتەرە يان پىكىيان
بىغات و بىتتە مامۇستايان، سەرچەم پىنمايەكانى ناو تەم پەرتوكە لەگەل
زانستى ئەمردا نەك ھاوتايە بەلكو لەھەندىك پوہوہ لەپىش
زانستىشەوہيە، خۇاي گەورە تەم نامىلكەيە لەمن قبول بىكات و بىكاتە
توشو بۆ قىامەتەن ئومىدەوارم توانىبىتەم سودىك بگەيەنەم بە خوينەرانى
كورد زوبانى باوہردار و كىتەبخانەى كوردىش، ھەر كەم وكورى و

ئاتەواويدەك ھەبىت لە منەۋەيدە ھەرشىتىكى باش وچاك و ساغ و دروستى
تيا بىت لە خواۋەيدە ھەزلى پەرەردىگارە.

ئومىد دەكەم سەرجەم خوشك و برايان دواى خويىندەنەۋەى ئەم پەرۋە
ئەگەر ئەم دياردەيە ھەبىت لە ژياندا نەيھىلن و بىنەپرىبەكن و كارىك
ئەنجام نەدەن خوا تورەبەكن و شەيتان و شەيتانىيەكان دىلخوش و پازى
بەكن. ۋە ھەرشىتىكىش لە ژياندا پرويدا يەكسەر ھەلەنچىن و با ئەۋستە
ھەق و نا ھەقىش بىت، بەھىمنى پىرسىن كە چۆن؟ ولەكۆي؟ و بۆچى؟ و
كەي؟ پرويداۋە لە دواى ئەم پىرسىارانە ئەمجا مەۋقۇ جۈابى بەرامبەر بەداتەۋە
سەركەۋتو دەبىت، خۋاى گەۋرە ھەمومان ھەقوبكات شەيتانمان لى
دووربىخاتەۋە بەردەۋامىمان پى بىبەخشى لەسەر ئەم دىنە راستەى ...

زۆرسۇپاسى ھەمو ئەو براۋاۋىرى ئازىزانەم دەكەم كەھاۋكارىيان كۆردم
بۆ بەچاپ گەياندى ئەم بەرھەمە خوا پاداشتىيان بەداتەۋە. ئامىن.

وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين

والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته

سەرچاوه‌كان

۱. قورئانی پەرۆز
۲. فەرموده شیرینه‌کائی خوێشه‌ویستمان (درودی خوای له‌سه‌ریه‌ت)
۳. ته‌فسیری ئاسان و پرۆشن. م. بوورهان نه‌مین
۴. ته‌فسیری قورئانی به‌رزو به‌رێز. م. علی باپیر ب/۲
۵. ته‌فسیری المنیر، د. وهبة الزحيلي / ج ۲
۶. صحیح المسلم. و. نوری فارس حمه خان
۷. نضرة النعیم ج/ ۱۱
۸. إحياء علوم الدين به‌کوردی (ب ۵) وه‌رگی‌پانی عبدالکریم فتاح
۹. قورئان و ده‌رونیاسی سه‌روه‌ر حسن ب/ ۴
۱۰. ئیسلام ونه‌خوێشی ده‌رونی (د. أقرام محمد حسن)
۱۱. چهند نامیلکه‌و ساییه‌کی ئینته‌رنیته‌.

بو‌سه‌رنج و پێشنیاره‌کانتان

ژ.م / ۷۵-۱۱۷۹-۴۴

ئاۋەرۆك

- پېشەكى ۷
۱. تورەبون چىيە؟ ۱۳
۲. تورەبون لە قورتاندا ۱۶
۳. تورەبون لە فەرمودەكان خۆشەويستدا ۲۱
۴. ھەندىك لە وتەى دانايان و زانايان لەبارەى تورەبونەو ۲۸
۵. تورەبون كىلى ھەموو خراپەيەكە ۳۳
۶. ئەو شتانەى توورەيى ناھيىلن ۳۹
۷. ھۆكارەكانى تورەبون ۴۸
۸. ئاسەوارە خراپەكانى توورەبون ۴۹
۹. زىانەكانى تورەبون ۵۲
۱۰. ئايا پېغەمبەر(درودى خۋاى لىبىت) تورەبۇە؟ ۵۳
۱۱. تورەبون وزانستى پزىشكى سەردەم ۶۱
۱۲. سودەكانى تورەنەبون(تورەيى خواردنەو) ۷۳
- وتەى كۆتايى ۸۱
- سەرچاۋەكان ۸۳

* تورەمە بە! چونكە زەرەر مەندى يەكەم خۆتى.
 * تورەمە بە! چونكە ھەرچى بىكەيت دواتر پەشىمان دەيىتەو.
 * يەككە لە نەخۆشە كوشندەكان تورەبونە.
 * تورەبون ئەو نەخۆشە يەكە تەنھا كەسك گىرۆدە ناكات،
 بەلكو چەندىن كەس گىرۆدە دەبن وئازار دەچەژن.
 * تورەبون كلىلى ھەموو شەركە.
 * بە عەبدوللاى كورپى موبارەك وترا: جوانى وباشى ئەخلاقمان
 لە يەك وشەدا بۆ كۆيكەرەو، فەرمىوى {واز ھىنان لە تورەبون}

كتیبخانەى گەشە بۆ چاپ و بڵاوكردنەو

f ktebkhane geshe

۰۷۵۰۲۲۱۴۷۷۲

نرخ (۲۵۰۰) دینار